

GRAFIKAI SZEMLE

SZAKFOLYÓIRAT A GRAFIKAI IPARÁGAK SZÁMÁRA

A KÖNYVNYOMDÁSOK SZAKKÖRÉNEK HIYATALOS KÖZLÖNYE

M. ACADEMIA
KÖNYVTÁRA

Szerkesztőség:
Budapest, V., Hold-utca 7.

Megjelen minden hó 20-an.

Kiadóhivatal:
Budapest, V., Hold-utca 7.

Könyvnyomdák és betűöntődék a magyar korona országainak területén.

BUDAPESTEN.

KÖNYVNYOMDAK:	Országgyűlési Értesítő Nyomdája, Megyeház-utca 11—13.	Pesti Könyvnyomda-Részvény-Társaság, Hold-utca 7.	Krömer Alajos, Gyár-utca 20.	Eisner Géza és Bihari Mór, Síp-utca 4.
I. KERÜLET (VÁR).	Pallas, irodalmi és nyomdai részvénytársaság, Kecskeméti-utca 6.	A Pesti Lloyd-Társulat Könyvnyomdája, Dorottya-utca 14.	Kunusy Vilmos és Fia, Terecz-körút 38.	Pitzger Izidor, Kazinczy-utca 35.
Magyarkir. Államnyomda, Nándor-tér 1.	Pardavy József, Lipót-utca 6.	Pollák M. Miksa, Bálvány-utca 21.	Löbl Dávid, Andrássy-út 19. és Szerecsen-utca 20—24.	Propper Leó, Erzsébet-körút 22.
Egyetemi nyomda, Iskola-tér 3.	Poldini Ede és Társa, Ferencz József-rakpart 32.	Preszburg Frigyes, Arany János-utca 14.	Magy. kir. államvasutak menetjegy-nyomdája, Csengery-utca 33.	Zeisler M., István-tér 17.
Szent Gellért-nyomda, Döbrentey-utca 18.	Süsz Dávid, Halter 5.	Spitzer és Fischer, Nádor-utca 17.	Mahrer Testvérek, Szerecsen-utca (államv. nyugdíjint. palotája).	VIII. KER. (JÓZSEFVÁROS).
II. KERÜLET (VIZIVÁROS).	Ullmann József, Régi posta-utca 4.	Schlesinger és Kleinberger, Régi posta-utca 18.	Márkovits és Garai, Lázár-utca 13.	»Budapesti Hírlap« nyomdája, Rökk Szilárd-utca 4.
Bagó M. és Fia, Ponty-utca 4.	Várnai Fülöp, Régi posta-utca 3.	Vayda és Hamburger, Nádor-utca 19.	Nagel István, Dessewffy-utca 21.	Fritz Ármin, József-körút 9.
Heisler Jaroslav, Várkert-rakpart 1.	Wodianer F. és Fiai, Sarkantyús-utca 3.	Weiszmann (sz. Laszk) E., Nádor-utca 18.	Nemzeti nyomda (tulajd. Wiener Izidor), Eötvös-utca 19.	Magyar Nyomda, (Szemeré A. és Tsa) József-utca 45.
Müller K. (Münster K.), Albrecht-út 5.	V. KER. (LIPÓTVÁROS).	VI. KER. (TERÉZVÁROS).	Neumayer Ede, Szerecsen-utca 35.	(Szemeré A. és Tsa) József-utca 45.
Weisz Testvérek, Pala-utca 5.	Bendiner A., Arany János-utca 18.	Beck és Vas, Király-utca 58.	Posner K. Lajos és Fia, Csengery-utca 31.	Rózsa Kálmán és neje, Szentkirályi-utca 30.
III. KERÜLET (Ó-BUDA).	Czettel és Deutsch, Bálvány-utca 12.	Özv. Borúth Eleménné Mozsár-utca 8.	Pollacsek Mór, Révai-utca 5.	Weissenberg Ármin, Eszterhazy-utca 16.
Bartalits Imre, Lajos-utca.	Fuchs Samu és Társa, Kálmán-utca 15/b.	Budapesti könyvnyomda-és kiadó-szövetkezet, Kemnitzer-utca	Quittner József, Szerecsen-utca 1.	IX. KER. (FERENCZVÁROS).
Bichler J., Kiskorona utca 15.	Gansel Zsigmond »Minerva«-nyomda, Sas-utca 29.	Kemnitzer-utca	Rigler József Ede, Rózsa-utca 55.	Engelmann Mór, Lónyay-utca 7.
Wimmer Márton, Serfőző-utca 10.	Hornyánszky Viktor, Arany János-utca 1.	Brózsza Ottó, Vácsi-körút 17.	»Unio«-könyvnyomda közkereseti társaság, Dalnok-utca 3.	»Patria« nyomda-részvénytársaság, Űllői-út 25.
IV. KERÜLET (BELVÁROS).	Hungaria könyvnyomda és kiadó-üzlet, Vácsi-körút 34.	»Corvina«-nyomda Révay-utca 14.	VII. KER. (ERZSÉBETVÁROS)	X. KER. (KÖBÁNYAI).
Anglo-Nyomda (Kohn T.), Gránátos-utca 20.	Kálmán M. és Társa, Vadász-utca 32.	»Európa« irodalmi és nyomdai részv.-társ. Ó-utca 12.	Deutsch József, Károly-körút 7.	Első köbányai könyvny. Jászberényi-út 1.
Athenaeum, irod. és nyomdai részv.-társaság, Ferencziek-tere 3.	Kanitz C. és Fiai, Vadász-utca 29.	Engel S. Zsigmond, Lovag-utca 7.	Eckstein és Neufeld Erzsébet-körút 29.	BETŰÖNTÖDÉK:
Buschmann Ferencz, Koronaherczeg-utca 8.	Kaufmann József, József-tér 13.	Fővárosi könyvnyomda-, vonalozó- és könyvkötő-részvény-társas., Podmaniczky-utca 37.	Garai Mór, Károly-körút 3.	Államnyomda.
Franklin-Társulat, magy. irod. int. és könyvny., Egyetem-utca 4.	Károlyi György, Rudolf-rakpart 7.	Goldstein Albert, Szerecsen-utca 7.	Heimlich és Handler, Király-utca 49.	Athenacum.
Grosz Bertalan és Varga Endre, Lipót-utca 43.	Kertész József, Mária Valéria-utca 11.	Gutenberg-Nyomda, Gyár-utca 31.	Hunnia-Könyvnyomda. (Tulajdonos: Münz M.) Rombach-utca 1.	Első Magyar Betűöntőde Részvénytársaság, VI., Dessewffy-utca 32.
Goszler Gyula, Aranykéz-utca 1.	Kollman Fülöp, Arany János-utca 34.	Herrman Ignác, Laudon-utca 10.	Löbl Mór, Király-utca 13.	Egyetemi nyomda.
Hedvig S., Károly-körút 22.	Légrády Testvérek, Vácsi-körút 78.	»Kosmos« műintézet, kö-és könyvnyomda r.-t. Aradi-utca 8.	Löblovitz Zsigmond, Csömöri-út 54.	Fischer és Mika, VII., Király-utca 88.
Hunyadi Mátyás, irod. és könyvnyomda-intézet. Zöldfa-utca 43.	Löw Ede, Vácsi-körút 80.	Klauber és Singer, Lázár-utca 8.	»Pannonia«-nyomda Rombach-utca 8.	Franklin-Társulat, könyvnyomda r.-t.
Nagy Sándor, Papnövelde-utca 8.	Márkus Samu, Gyapju-utca 6.			Pallas,
Neuwald Illés, Gránátos-utca 8.				Pesti Könyvnyomda-Részvénytársaság.

Előfizetési ár: egész évre 2 frt = 4 kor., félévre 1 frt = 2 kor.

KÖNYVNYOMDÁK A VIDÉKEN.

<p>Ada. Berger Adolf. Alsó-Kubin. Schneider Dezső. Alsó-Lendva. Bozzay P. Apatin. Szavadill József. Arad. Aradi nyomda-részvénytársaság. Bloch H. Gyulai István. Lengyel Lipót. Muskát Miksa. Román gör. kel. egyházmegye nyomdája. Rényi Lipót és Fia. I. aradi amerikai gyorsajtónyomda. Abrudbánya. Policzer Zs. Aranyos-Maróth. Részvénytársaság. (Felszámolás alatt.) Aszód. Magy. kir. javító-intézet nyomdája. Baja. Kollár Antal és Fia. Nánay Lajos. Streintz Gyula. Balassa-Gyarmat. Halyák István. Balassagyarmati könyvnyomda-részv.-társ. Balászfalva. Gör. k. püspöki nyomda. Bártfa. Blayer M. Battonya. Hungária-nyomda, tulajd.: Gaál Vilmos. Béks. Povázsay Testvérek. Béks-Csaba. »Corvina« ny. (Sziheiszky József). Lepage Lajos. Povázsay Sándor és Guszt. Belényes. Süssmann Lázár. Beszterce. Botschar T. Orendi Károly. Beregszász. »Haladás« könyvnyomda, tulajd.: Juhász Piroska. Besztercebánya. Machold F. Singer Jakab. Bicske. Lederer Hermann. Bonyhád. Raubitschek Izor. Brassó. Gött János és Fia. Muresianu Aurél. Alexi Theochar. »Közművelődés« nyomda. Brezsnóbánya. Kreisler J. Buziás. Ullmann F. Csákvá. Chudy Testvérek. Csáktornya. Fischel Fülöp. Csiksomlyó. Ferenczrendi nyomda. Csikszereda. Györgyjakab Márton. »Haladás« könyvnyomda, tulajd.: Betegh Pál és Mester János.</p>	<p>Csongrád. Schwarz Sándor. »Tiszavidék« nyomdája, tulajd.: Silber Jánosné. »Csongrádi Híradó« nyomdája (tul.: Hegyi Antal). Csorna. Neumann Samu. Czepléd. Piros J. és Társa. Sebők Béla. Debrecen. »Csokonai« nyomda- és kiadó-részvény-társaság. »Debreczeni Ellenőr« ny. »Debreczen« nyomda. Ifj. Gyűrűs Sándor. Kutasi Imre. László Albert. Városi nyomda. Deés. Demeter és Kiss. Rosenstein Mayer. Detta. Heldenwanger József. Déva. Hirsch Adolf. Kroll D. Devecser. Rosenberg Zsigmond. Dicső-Szent-Márton. Hirsch Mór. Ditró. Ditró és Szárhegy községek nyomdája. Dombóvár. Első dombóvári könyvnyomda és papírszergyár. Dunaföldvár. Schwarz Manó. Duna-Szerdahely. Goldstein Józsu. Adler Nettó. Eger. Érseki lyc. nyomda. Egri könyvnyomda-részvény-társaság. Löv Sámuel. Eperjes. Pannonia-nyomda, tulajdonos: Hedry Bertalan és Stehr D. Kósch Árpád. Érsekújvár. Winter Zsigmond. Leuchter Sámuel. Erzsébetváros. Kotzauer D. Esztergom. Buzárovits Gusztáv. Gerenday József »Hunniac« nyomdája. Laiszky János. Tábor Adolf. Fehértemplom. Wunder J. Felső-Eőr. Schodisch Lajos. Fertő-Nezsidor. Horváth B. Fiume. Battara P. Chiuzre & Co. Jerouscheg G. Karletzky Ferencz. Stabilimento Tipo-litografico Fiumano. Fogarás. Thierfeld Lipót. Galánta. Első galántai könyvnyomda és papírraktár. Galgóc. Sternér Adolf. Seidl Jakab. Gyergyó-Szt-Miklós. Szabó testvérek. Gyoma. Kner Istidor. Gyöng. Krausz N.</p>	<p>Gyöngyös. Braun Bertalan. Herzog Á. E. Kohn L. Kohn Mór. Győr. Fischer István és F. utóda: Nitsmann József. Surányi János. Győregyházmegyei könyvnyomda. »Pannonia« könyvnyomda. (tulajd. Haar és Raab). Győr-Sziget. Gross G. és társa. Gyula. Dobay János. Kohn Adolf. Gyulafehérvár. Püspöki lyc. nyomda. Voltz H. Hajdu-Böszörmény. Szabó József. Hajdu-Szoboszló. Plón Gyula. Halas. Práger Ferencz. Hatvan. Hoffmann J. Hódmező-Vásárhely. »Hungaria« nyomda. Kanitzer G. Lévai Fülöp. Holics. Hotascha J. Huszt. Mermelstein Fülöp. Igló. Schmidt József. Ipolyság. Neumann Jakab. Jászberény. Brünauer Adolf és társa Kabod. Deutsch Mózes. Kalocsa. Werner Ferencz. Malatin Antal. Kaposvár. Hagelmann Károly. Jancovics Gyuláné. Kéthelyi Miksa. Magyar János. Kapuvár. Buxbaum József. Karánsebes. Orehoja Antal. Karánsebesi gör. kel. róm. egyházmegye nyomdája. Karczag. Szódi Miksa. Pauncz Mór »Haladás« könyvnyomdája. Kassa. Özv. Lippóczy Józsefné. Bernovics Gusztáv. Ries Lajos. Werfer Károly. Kecskemét. Sziládi László. Tóth László. »Pannonia« nyomda. Késmárk. Kling János. Sauter Pál. Keszthely. Nádai Ignác. Farkas János. Király-Helmecz. Klein József. Kis-Czell. Menyhárt Julia. Kézdi-Vásárhely. Ifj. Jancsó Mózes. Bereg Pál és Mester János Kis-Kún-Félegyháza. Renczay József.</p>	<p>Kis-Marton. Dick Ede. Kis-Várda. Berger Ignác. Kolozsvár. Gombos és Sztupjar. »Ellenzéke« nyomdája. Gámán János öröküsei. »Közművelődés« nyomda. Lehmann V. Sándor. »Magyar Polgár« nyomd. Pölcz Albert. Stratzinger G. Komárom. Rónai Frigyes. Özv. Krausz Ignáczné. »Petőfi«-nyomda. Spitzer Sándor. Körmend. Részvény-nyomda. Körmöczhánya. Joerges A. özv. és fia. Kőszeg. Feigl Frigyes és Gyula. Kula. Berkovics Márkus. Kún-Szt-Miklós. Bors Károly. Léva. Nyitrai és Társa. Dukesz Lipót. Lippa. Povázsay Sándor. Zách József. Liptó-Szt-Miklós. Steier Izidor. Lőcse. Reisz M. József. Werthmüller J. és Fia. Losoncz. Losonczy Sándor és Társa. Roth Simon. Lugos. Traunfellner Károly. Virányi János. Weisz Hermann. Magyar-Óvár. Czéh Lajos. Makó. Gaál László. Neumann József. Malaczk. Wiesner Alfréd. Margitta. Klein Lipót. Mármaros-Sziget. Deutsch és Berger. Blumenfeld és Dávid. Részvény-nyomda. Wider Menő. Maros-Vásárhely. Adi Árpád. Ev. ref. collegium-nyomda. Grün Vilmos gyorsajtónyomdája. Mátészalka. Weisz Zsigmond. Medgyes. Reissenberger G. A. Mezőtúr. Gyikó Károly. Mindszent. Goldstein Mór. Miskolcz. Forster Rezső. Wesselényi G.-né. Stamberger Bernát. Módos. Staits György. Mohács. Blandi János. Rosenthal Márk Moór. Völgyi Lajos.</p>	<p>Munkács. özv. Blayer Pinkásné és fia Farkas Kálmán. »Munkács« könyvnyomdája, könyv- és papírkereskedése: Kozma és Grünstein. Muraszombat. Grünhaum Márk. Nagy-Atád. Günsberger Antal. Nagy-Bánya. Molnár Mihály. Keresztes Ferencz »Haladás« nyomdája. Nagy-Becskekerék. Gresits I. Pleitzer Fer. Pál utóda (dr. Brajjer L. és Mayer R.). Scheinberger Ignác. Nagy-Bittse. Spiegel Samu. Nagy-Enyed. Cimer J. József. Wokul János. Nagy-Kanizsa. Fischel Fülöp. Singer Lipót. Wajdics József. Weisz L. és F. Nagy-Károly. Ifj. Róth Károly. Sarkadi Nagy Zsigmond és Társa. Nagy-Kikinda. Jokly L. Milenkovičs István. Radák János. Nagy-Körös. Ottinger Ede. Nagy-Mihály. Landesmann B. Nagy-Rőcze. Künstler Soma. Nagy-Szalonta. Reich Jakab. Adler Jakab. Nagy-Szeben. Kraft C. Vilmos. Drotleff József. Institut tipografic. Reissenberger Adolf. Román püspöki könyvny. Nagy-Szt.-Miklós. König Salamon. Wiener Nathán. Nagy-Szőllős. Zinner Mór. Nagy-Szombat. Goldmann Miksa. Horowitz Adolf. Winter Zsigm. özvegye. Nagy-Tapolcsány. Platzko Gy. Nagyvárad. Berger Sámuel. Freund Lajos és Társa. Laszky Ármin. Láng József. Rosenbaum Vilmos. Sonnenfeld Adolf. Szent László-nyomda r.-t. »Szigligeti« nyomda r.-t. Pauker Dániel. Német-Bogán. Zeier J. Német-Palánka. Kristofek József. Nyiregyháza. Jóba Elek. Piringer János.</p>
--	--	--	--	--

ÖTÖDIK ÉVFOLYAM

GRAFIKAI SZEMLE

SZAKFOLYÓIRAT A GRAFIKAI IPARÁGAK SZÁMÁRA

A KÖNYVNYOMDÁSOK SZAKKÖRÉNEK HIVATALOS KÖZLÖNYE

TÖBB JELES SZAKFÉRFIŰ KÖZREMŰKÖDÉSÉVEL

SZERKESZTI

TANAY JÓZSEF

FŐMUNKATÁRS

BAUER J. M.

1895

BUDAPEST

PESTI KÖNYVNYOMDA-RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

MAGY. TUD. AKADEMIA
KÖNYVTÁRA

TARTALOMJEGYZÉK.

CZIKKEK.

A dombornyomásról. <i>Somos Árpád</i> -tól 152	A szakiskoláról. <i>Grócz Ernő</i> -tól... 99	Magyar nyomdász-lexikon. <i>Ruzicska Gyula</i> -tól 202
Az Évkönyv. <i>Haraszti József</i> -tól 132	A szedő és a tanuló. <i>Haraszti József</i> -tól 41, 65, 84	Magyar nyomdász-lexikon. <i>W.</i> -tól 185
A háromszínű nyomásról. <i>Fuchs Zsigmond</i> -tól 82	A szedőgép-kérdéshez 39	Magyar nyomdász-lexikon. <i>Schwarcz Adolf</i> -tól 168
Az ideai naptárakról. <i>Tichy Ákos</i> -tól 22	A választmány álláspontja a szakiskola ügyében 1	Monoline-szedőgép Berlinben. — <i>n</i> -tól 116
A klisé-jogról. <i>Corvina.</i> 187	Betűék és sorrekesztő. (Ábrákkal) 64	Ötven évig nyomdász. (Strauch Alajos arcképével)... .. 59
A Könyvnyomdászok Szakkörének ötödik (XIII.) évi jelentése ... 46	Egyleti statisztikánk. <i>Faragó</i> -tól... 79	Régi könyvnyomtatók és azok műveiről. <i>Ács Mihály</i> és <i>Firtinger Károly</i> -tól 60, 80
A német nemzetközi mintacsere. <i>B—r</i> -tól 63, 83	Egy füzet a kötőjelekről. <i>Tichy Ákos</i> -tól 151	Rézléniagyártás Magyarországon. — <i>t</i> -tól 184
Az ezredéves kiállítás XV. csoportjának pavillonja (a pavillon rajzával)... .. 2	Egy magyar szakkönyv — <i>cz</i> -tól... 186	Sérelmes miniszteri rendeletek. <i>Kner Izidor</i> -tól 183
A magyar hirlapirodalom 1895-ben 85	Egyről-másról. <i>J—ts F—cz</i> -tól 154, 169	Szaklap-kiállításunkról. <i>Firtinger Károly</i> -tól 5, 24
A mi kiállítási csoportunk ... 63	Előfizetési felhívás az Évkönyvre... 115	Szakmánk hanyatlása és tanonczaink. <i>F—r Á—n</i> -tól 24
A magyar nyomdaipar bajai és azok orvoslása. <i>Augenfeld M. Miksa</i> -tól 4	Első lépés a szakiskola felé. <i>Grócz Ernő</i> -tól 22	Valami a színes nyomásról. <i>Koncsúr Gusztáv</i> -tól 101
A munka ünnepe. (<i>Frics József</i> és <i>Kenderessy Lajos</i> arcképével) <i>Faragó</i> -tól... .. 201	Észrevételek a szakiskola tervvázlatára. <i>Koncsúr Gusztáv</i> -tól 153	Vélemény a műszedés felől. <i>Koncsúr Gusztáv</i> -tól 132
Az örmény-török ábéczeről. <i>Kardos Árpád</i> -tól 134, 155, 170, 205	Hogyan dolgozzunk? <i>Holndonner Ferencz</i> -tól... .. 101	Új rendszerű rézmaratás. Az ezredéves kiállítás főcsoportjának képével. <i>L. B.</i> -tól... .. 204
A prágai grafikai szakkiállításról 116	Kérelem a t. nyomdatulajdonos és nyomdai művezető urakhoz! ... 138	Új szerkezetű bekötési táblák ... 66
A szabadiipar és a nyomdászat. <i>Grócz Ernő</i> -tól... .. 40	Kiállítási napilap 133	
	Kell-e szakiskola? <i>Schwarcz Adolf</i> -tól 100	
	Időleges kiállítás 205	
	Körünk működéséről. — <i>ó</i> -tól ... 167	
	Különbféle szakdolgozokról. (III) — <i>r</i> — <i>n</i> -tól 3	

CSARNOK.

A vándornomdászok. *Lubik Zoltán*-tól 102, 118, 137

MELLÉKLETEK.

Klauber és Singer nyomdája: Újévi üdvözlő. (1. szám.)

Pesti könyvnyomda-részvénytársaság: Madonna della sedia [háromszínű nyomás]. (1. szám.)

Pesti könyvnyomda-részvénytársaság: A Grafikai Szemle 1894. évfolyamának címlapja. (1. szám.)

Unio-nyomda: Árjegyzék-címlap. (2. szám.)

Athenacum-nyomda: Szent István hadjárata Kean ellen. [A Képes Krónikából.] 3. szám.)

Neumayer Ede nyomdája: Czegjeggy. (4. szám.)

Budapesti Hirlap nyomdája: Czegjeggy. (4. szám.)

Posner K. Lajos és fia nyomdája: Betűmintakönyv címlapja. (5. szám.)

Szent Gellért-nyomda: Betűmintakönyv címlapja. (5. szám.)

Pesti könyvnyomda-részvénytársaság: Résztvényeszedés. (6. szám.)

Pesti könyvnyomda-részvénytársaság: Magyar stílű motívumok. (6. és 10. szám.)

Pesti könyvnyomda-részvénytársaság: Nagyanyó alszik! [Rajzgyakorlat.] (7. szám.)

Márkus Samu nyomdája: Czegjeggy. (7. szám.)

Gutenberg-nyomda. Könyvcím. (9-ik szám.)

Magyar nyomda: Betűmintakönyv címlapja. (10. szám.)

Pleitz-nyomda Nagybecskereken: Meghívó. (12. szám.)

Vegyesek. Minden számban.

Hivatalos rész. Minden számban.

Szerkesztői üzenetek.

Hirdetések. Minden számban.

GRAFIKAI SZEMLE

SZAKFOLYÓIRAT A GRAFIKAI IPARÁGAK SZÁMÁRA

A KÖNYVNYOMDÁSOK SZAKKÖRÉNEK HIVATALOS KÖZLÖNYE

MEGJELEN MINDEN HÓ 20-ÁN

M. ACADEMIA
KÖNYVTÁRA

V. ÉVFOLYAM

BUDAPEST 1895 JANUÁR

1. SZÁM

A választmány álláspontja a szakiskola kérdésében.

A szakiskola kérdése ma már a levegőben van: itt is, ott is beszélnek róla s a szaklapok egyre-másra foglalkoznak vele. E régóta nélkülözött kulturális intézmény szükségessége ma már a maga teljes mivoltában áll előttünk s szinte röstelkedve gondolunk eddigi indolenciánkra.

Legközelebb, január 8-án, a Szakkör választmányi ülésén is szóba került a tanoncz-szakiskola ügye, még pedig egy *indítvány* kapcsában, a melyet Grócz Ernő körtag óhajt a január hó 27-ki havi fölolvasó-ülés elé terjeszteni.

A választmány, mielőtt a fölolvasó-ülés elé terjesztette volna a dolgot, a felett tanácskozott: minő álláspontot foglaljon el a beadott indítvánnyal szemben. Egymásután szólaltak fel a választmány tagjai, hogy elmondják *egyéni* nézeteiket e nagyfontosságú kérdésben. Abban mindenké megegyeztek, hogy a szakiskola ügyét — pláne a mostani kedvező hangulat mellett — eljteni nem szabad, sőt a Körnek hatványozott erővel kell küzdeni annak megvalósítása érdekében. Azonban a kivétel módozatai tekintetében eleintén igen eltérők voltak a vélemények, de a pro és kontra nyilatkozatok annyira tisztázták az eszmét s végre is abban állapodtak meg, mikép egy öt tagból álló bizottság kiküldését javasolja majd a választmány a havi ülésnek.

Ez a bizottság azonban még csak az adatok beszerzésére lenne kiküldve, mint például a külföldi nyomdász-szakiskolák évi jelentéseinek, szervezetének stb. bekérésére és tanulmányozására, valamint a helybeli szakiskolák miként való működésének kipuhatólására. Mikor ezekkel elkészülne, beszámolna azokról a Szakkörnek s csak ezután lehetne annak megtenni a *kezdeményező* lépést.

Mert a Szakkör választmányának — igen helyesen — az a felfogása, hogy ez a nagyhorderejű kérdés csak az együttes tényezők (a főnökök, anyaegyet, szaktárskörök stb.) közrehatása mellett nyerhet megvalósulást.

A Szakkör éppen csak hogy a kezdeményező lépést teszi meg, de a kivétel módozatai meghatározására már nem érzi magát *egyedül* kompetensnek.

Azért, ha ez az öt tagból álló bizottság elkészült a különféle adatok feldolgozásával, akkor a Szakkör meg fogja tenni a kezdeményező lépéseket s úgy a főnökökkel, mint az anyaegyetlettel és a többi szaktárskörökkel megkezdi a tanácskozásokat.

Persze, első és legfontosabb feladat, hogy az eszmének eminens fontosságát magok a főnök urak is elismerjék s belássák végre azt, hogy a tanoncz-szakiskola létesítése ha nem is jobban, de legalább annyiban nekik is érdekökben áll, mint nekünk.

Pedig — szerintünk — éppen a főnököknek lenne abból a legtöbb hasznuk, ha idővel intelligens és képzett munkásokat kaphatnának; sőt már a tanulóidő is meghozná gyümölcseit, ha ugyanis a szakiskolába járó fiú olyan ismereteknek jut birtokába, a melyet a mai ipariskolában soha se szerezhethet meg.

Most már elesik az az érvelés is, hogy a tanonczok sok időt mulasztanak a tanoncz-iskola miatt. A 80-as évek elején, mikor az első szakiskolával kísérletet tettek, ez volt a főérv s ezen is szenvedett hajótörést a jobb sorsra érdemes ügy, mert a főnökök sajnálták a tanonczoktól (még vasárnap délelőtt is) azt a pár órát, a mit a szakiskolában töltöttek volna s így a vasárnap délutánt kellett feláldozni, a mit már megengedtek volna ugyan a közönyösebb főnökök is, de nem nagyon lelkesedtek érte a nebulók.

Akkor talán — persze csakis üzleti szempontból — még mentségszámba mehetett az ilyen kicsinyeskedés; de ma, mikor úgyis kötelező a tanonczok iskoláztatása, már ilyenül se fogadható el.

A tapasztalás bebizonyította, hogy a nyomdász-tanonczoknak az ipariskolába való járása nem hogy emelte, de még sok esetben nagymértékben sülyesztette a nyomdászok értelmiségi nivóját, mivel a különféle iparágak csemetéinek együttes tanítása csak rombolólag hatott a nyomdász-tanoncz elméjére.

Mert hát a nyomdász-tanoncz nem elégedhet meg oly primitív elemi ismeretekkel, a mi talán egy cipészvagy csizmadia-inasnak elegendő.

Sokan erre azt mondják: hiszen majdnem éppen a nyomdász-tanonczok a *legrosszabb előmenetelelű* hallgatói az ipariskoláknak! Ez igaz. De miért? Azt éppen az így érvelők nem tudnák megmondani.

Hát csak azért, mert a nyomdász-tanoncz már első percztől kezdve csupán *kényszernek* nézi az iparosiskolát, a melytől semmi üdvöset nem remél jövő

hivatására nézve. Első napokban idegennek érzi magát a különféle iparágakból való nebulók között, később azonban »megszokik« ő is s kezdi a vezérszerepet vinni többi pajtásai fölött — a hanczurozásban. Mert hiába, már itt is fölényben érzi magát a nyomdász a többi iparágak között s szinte röstellené, ha egyik-másik idegen iparágból való iskolatársa lefőzná a — pajkosságban.

Egészen másképen alakulnának a viszonyok, egy tisztán nyomdász-tanonczokból álló szakiskolánál. Itt már más levegőben, hogy úgy mondjam: *otthon érezné magát a nyomdász tanoncz* s tudná azt, hogy a mit ott lát, hall és tanul, az mind szorosán összefügg szakmájával, a melynek tudása nélkül csak kontár lenne jövő életpályáján.

Akárhány vidéki városban nem jár a nyomdász-tanoncz az ipariskolába, mert a tanítók maguk lebeszélnek erről, a kik szerint nekik ott abszolúte nincs keresni valójuk. Ezt csak példakép hozzuk fel, mert elég világosságot vet az ipariskola nivójára.

Nem akarunk hosszadalmas fejtegetésekbe bocsátkozni, annál kevésbé van szándékunkban az események rendes folyása elébe vágni. De megírtuk e cikket, hogy Körünk tagjait eleve tájékoztassuk a választmány álláspontjáról, a mely szívvel-lélekkel pártolja a szakiskola *eszméjét*, de azt nem elhamarkodva, *nem a maga erejéből* vagy dicsőségvágyból óhajtja megvalósítani, *hanem az összes erre hivatott tényezők együttes áldozatkészségével* és közreműködése mellett.

A ki tehát azt hiszi, hogy a Szakkör a maga részére akarja lefoglalni a *tanoncz-iskolát*, az soha se ismerte a Kör intenczióit. Hogy mégis a kezdeményezést magára vállalja, azt is csak azért teszi, mert — mint a szakdolgokkal leginkább foglalkozó testület — ezt a hozzá legközelebb eső eszmét, melyet már annyian meghánytak-vetettek, nem ejtheti el, nehogy azzal vádolják, hogy a nagyobb alkotások előtt kényelmesen ki akar térni.

Mi tehát csakis a kezdeményezést vállalhatjuk magunkra. Azt azonban nem ígértük és nem is ígérjük, hogy akár török, akár szakad: megcsináljuk a szakiskolát.

Nem láthatunk a jövőbe! Oly sok tényező együttes közrehatása és jóakaró előzékenysége szükséges ahhoz, hogy a szakiskolát megalkothassuk, mikép ma nem mondhatunk többet, mint: *figyjük a legjobbat!* ❦

Az ezredéves kiállítás XV. csoportjának pavillonja.

Egyik mult évi számunkban említést tettünk arról, hogy az ezredéves kiállítás XV. csoportjának (papírgyártás, sokszorosító műiparágak) pavillonjára kiírt pályázaton a benyújtott tervek közül a bíráló-bizottság *Baumhorn Lipót* fővárosi fiatal műépítész tervét fogadta el s az ő tervezetének ítélte oda egyhangúlag az ezerekoronás pályadíjat, mely a legjobb tervezet díjazására ki volt tűzve.

Szakunk művelőinek már most bemutatathatjuk a nagyarányú, a maga nemében páratlan és a kiállitásnak majdan díszére való pavillont, a pályadíjat nyert műépítész úr szivességéből, a ki azt készséggel engedte át nekünk közlésre. Itt mutatjuk be a pavillont és könnyebb tájékozódás czéljából a következőkben ismertetjük az arra vonatkozó adatokat.

A pavillon egyemeletnyi magasságban, a fővárosi nagy nyomda-vállalatok, fényképészek stb. ezen csoportba tartozó nagyobb czégek által felajánlott összegek árából létesül. A pavillonban egy mintanyomdát fognak üzemben tartani s abban a sokszorosítás minden nemét működésben bemutatják. Az épület az iparesernok közvetlen szomszédságában a esernok déli kapujával szemben szándékoltatik elhelyeztetni.

E pavillon két nagy és tekintélyes csoport befogadására szolgálván, a tervező építész e kettős rendeltetést alaprajzilag is kifejezésre juttatja. A tervező az egyes gépekkel bíró iparágakat lehetőleg földszinten, fölülvilágított nagy esernokban, a gépnélküliek nagyobb részét az emeleten helyezi el. Ide tervezetik a fényképészeti kiállítás is, melyben egy teljes működésre felszerelt műterem is foglaltatik.

A tervezett pavillon a rendelkezésre álló 2600 négyszögméterből 2330 négyszögmétert foglal el, az építési költség 75,000 forintot tesz ki.

A esernok külső kiképzésében és megjelenésében minden tekintetben sikerült s szép alkotás, mely az ezredéves kiállítás fényének nem kis mértékben fog emelésére szolgálni.

A pavillon az ezredéves kiállítás legizlésesebb épületei közé tartozik. Széles homlokzata a nagy közép-kupolával igen kellemes hatást tesz a szemlélőre.

A részlettervekre, valamint az interieurökre nézve annyiban történt megállapodás, hogy a XV. csoport bizottsága elhatározta, mikép a részlettervek elkészítését és kivitelét is a pályanyertes műépítésze, *Baumhorn Lipótra* bizza.

Megemlíteni óhajtjuk még, hogy az itt bemutatott réz-autotipia-klisé *Divald Károly* előnyösen ismert műintézete készítette.

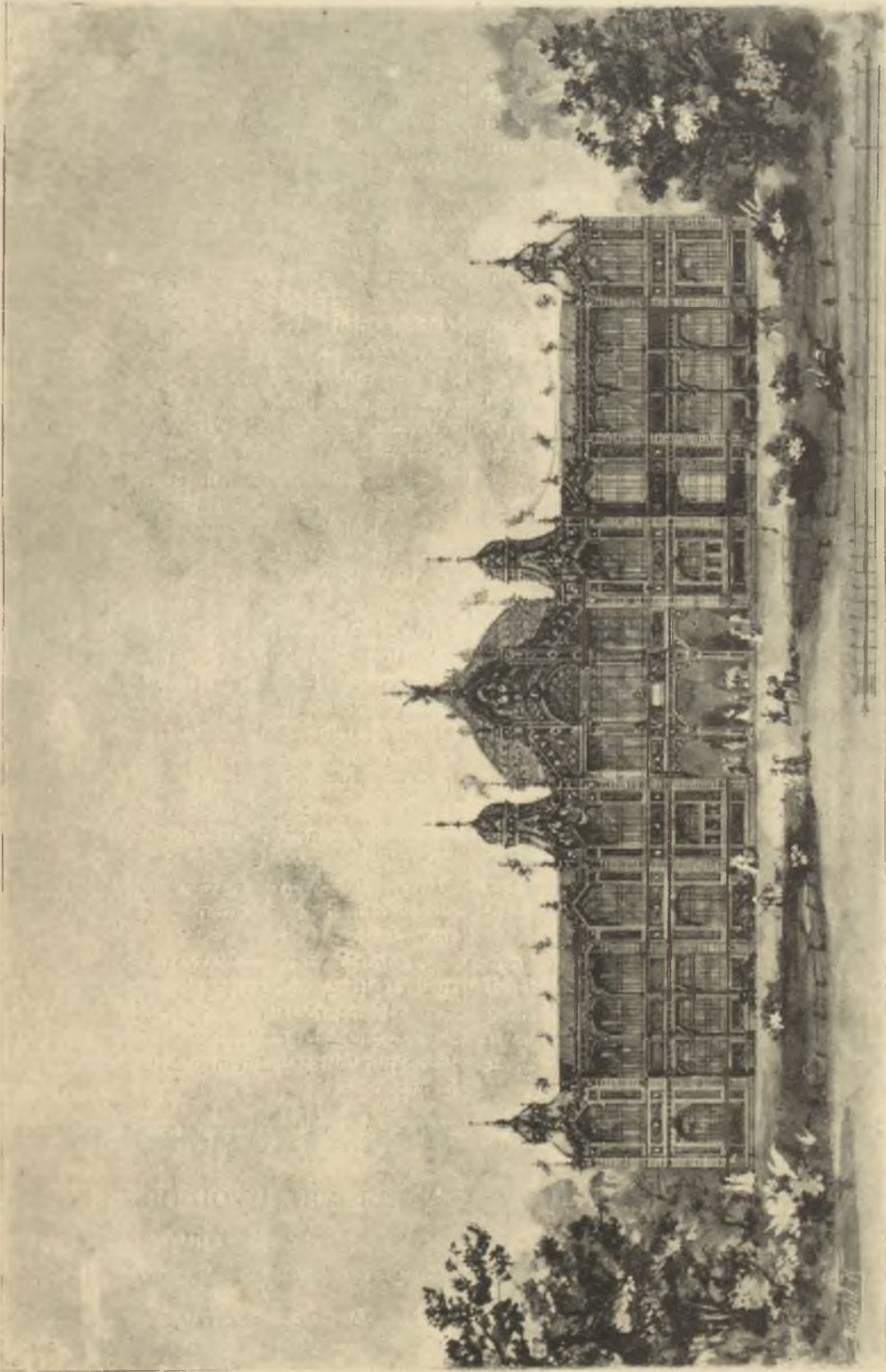
Különféle szakdolgookról.

III.

A karácsonyi és újévi vásár megint egy csomó különféle alakú és kivitelű nyomtatványt produkált. Ha ezek egyik-másikát szemügyre vesszük, arra a tapasztalatra jövünk, hogy a szedés előállítására még ma is minden rendszer nélkül történik.

Nincs szándékunkban ez alkalommal valamely munka szedőjét vagy nyomóját megkritizálnunk, csak *általános-ságban* emlékezünk meg a *szakképzettségéről*, a mely a különféle tanításmódot sínyli, úgy, hogy a tanoncz már tanulóéveiben sem kaphat biztos útmutatást, hogyan, miképen dolgozzék czélserűen és helyesen.

Ennek a rendszertelenségnek a rovasára írható az a körülmény is, hogy *egy* nyomdában készült különféle könyvek mind más rendszer szerint lesznek elő-

Az 1851. évi ezredéves kiállítás XV. csoportjának (sokszorosító iparágak) pavillonja.

állítva, sokszor pedig *ugyanegy könyvben* különféle a beosztás és a címek elrendezése is.

Nem egyszer halljuk azt a soha el nem fogadható állítást, hogy a közönség nem ismer szabályt, csak azt nézi, hogy gyorsan és olcsón legyen kielégítve.

Hát mi meg ezzel ellenkezőleg azt állítjuk, hogy sok esetben a szedőnek gyakorlatlansága és szakmája iránt való nemtörődömsége miatt jön elő az ilyen legtöbb hiba, a ki természetesen tájékozatlansága miatt sok időt (értsd pénzt) veszítene ily módon el.

Igaz, hogy a mai konkurrenzia sokszor még a legképzettebb szedőnek is lehetetlenné teszi, hogy egész tökéletes dolgot produkáljon; de az se tagadható, hogy ezért a körülményért az üzletet és munkást egyaránt hibáztathatjuk.

A legtöbb nyomdában a tanoncot nem úgy nevelik, a hogy kellene. Vagy olyan szedő mellé adják, a ki őt nem képes oktatni, mert nincs októató képessége meg ambíciója ahhoz, hogy a mit tud, azt mással is megismertesse; vagy pedig maga is oly gyarló szakmájában, hogy bizony még ő is tanulásra szorulna.

Sokan, a kiknek van szakképzettségök, *nem merik* a tanoncot oktatni, mert attól félnek, hogy idővel a fiú riválisok lesz.

Pedig ez oktanlan félelem, mert a tanítvány mindig hálásan emlékszik az olyan tanítómesterre, a kitől jót, szépet és hasznosat tanult s még akkor se nézi le azt, ha esetleg idővel szakképzettség tekintetében fölényben is érezné magát régi gspánjával szemben.

Régi tanítómestereinknek soha se jutott eszökbe haragudni a miatt, ha tanítványaik nagyobb karriert csináltak, mint ők, sőt örömtől sugárczó arezczal mutattak rá egyik-másik jeles tanítványukra. Mert hiába, ilyen a természet rendje, a melyen nem lehet változtatni.

A fentiek illusztrálásaképen egy máskülönben elég jókiállítású könyvet veszünk elő, a melyben azonban a szedésben találunk olyan hibákat, a melyek az olvasónak is kellemetlenséget okoznak.

A *Falk* Zsigmond dr. által írt *Amerikai uti jegyzetek* ez a könyv, a melyben a *számok* hol *betűvel*, hol meg számokkal vannak szedve. A nélkül, hogy ezt, a máskép elég korrekt kiállítású művet bírálat alá vennők, csak általánosságban mondunk el egyet-mást a folyószedés közt előjövő *számokról*.

Régi szabály az, hogy a kisebb számegységeket, ha azok pláne a *beszéd közben* fordulnak elő és nem mint számadás, kimutatás stb. szerepelnek, *betűvel* szedjük. Pl.: »Ebben a kérdésben *egy* nézetten vagyunk« és nem *1* nézetten; vagy: »Ennek a házaspárnak *hat* eladóleánya van« és nem *6* eladóleánya; »A gyár, melyről fent szólottunk, *tizenkét* géppel dolgozik« stb.

Az ilyen esetekben pedig, mint: *elsőször*, *huszadszor*, *századszor*, *ezredszer* stb. mindig *betűvel* kell szedni a számnevet és nem: *1-ször*, *20-szor*, *100-szor*, *1000-szer* stb. Azt különben már magával hozza a szedő intelligenciája is, hogy ilyen esetben ne alkalmazkodják szorosán a kézírathoz, mert *írni* lehet akár hogy, a nyomdafesték azonban nagyon kirívóvá teszi az ilyen abszurdumokat.

Az is nagyon helytelen, ha a matematikai jelek mellé betűvel szedjük a számot, vagy pedig ha olyan szavak elé, melyek magok is mint számok mondatnak ki, szóval írjuk ki a számnevet, mint pl. *kilencz-tíz* millió korona; már itt csakugyan helyesebb így írni: *9—10* millió korona. Vagy milyen rosszul veszi az ki magát, ha így írjuk: a bank *öt* 0/0-ot fizet. Vagy írjuk ki tehát a számot is betűvel: *öt százalékol*, vagy pedig számmal és jellel: *50/0-ot*.

Nem szabad akkor se betűvel írni a számot, ha arra *mint számra* hivatkozunk, pl.: »a *2.* és *3-dik* oldalon«, nem pedig a második és harmadik oldalon; *7. §.* és nem *hetedik §.*

Igen sokszor előfordul, hogy valamely könyv *év-számmal* kezdődik. Ezt rendesen így szedik: »1895. évben«, pedig így a kezdésnél nem helyes azt számmal szedni, hanem mindig betűvel: *Ezernyolczszázkilenczvenötödik* évben. Miért? Megmondjuk.

Sokszor előfordul, hogy a könyv, lap, vagy akár milyen más mű *inicziállal* kezdődik, a mikor azután csakugyan nem marad más hátra, mint betűvel szedni a számot; de azonkívül is nagyon suta mindjárt számmal kezdeni a folyószedést. (Igaz, hogy ezt el is kerülhetjük, ha a szerző úr megengedi, hogy az első mondat szerkezetét megváltoztassuk. Még ez a lehelyesebb!)

És nemcsak könyveknél, hanem műszedéseknél, árjegyzékeknél, értékpapiroknál és egyéb fajta munkáknál is találhatunk sok hibákra a számok helytelen alkalmazásánál, de ezekről most nem szólunk. Hogy mégis, így kisebb keretben felvetettük ezt a témát, azt azért tettük, hogy szaktársaink is foglalkozzanak a kérdéssel s vagy szakcikkekben, vagy pedig egy-egy felolvasás keretében mondják el e fölől véleményeiket.

Ma már a szakembernek nem szabad a »levegőbe dolgozni«, hanem konzekvensnek kell lennie önmagához és a szedést, a melyet kap, — legyen az könyv, ujság, folyóirat vagy műszedés — úgy kell elkészíteni, hogy abban ne legyenek *technikai ellenmondások*.

A tördelő vagy munkakezelő pedig adjon a szedőknek utasítást, hogyan szedjék az illető művet; viszont a szedő ne rösteljen egyet-mást megkérdezni attól, a ki a munkát kezeli, mert ezzel nemcsak a felesleges korrekturától szabadul meg, hanem precízebb munkát is produkál. —r—n.

A magyar nyomdaipar bajai és azok orvoslása.

Reflexió Láng Józsefnek az *Évkönyvben* megjelent *Magyar nyomdaipar* című cikkére.

Láng József úr, szakavatottsággal és kellő előtanulmányozással megírta a magyar vidéki nyomdák bajait; én pedig magamévá téve cikke végén közölt amaz indítványát, hogy a *Grafikai Szemlét* tekintsük hivatalos lapnak és ott közöljük észrevételeinket: bátorodom közleményére visszatérni s az abban foglaltakra egyet-mást elmondani.

Először is Láng József úr cikkének minden részét igaznak találom és az azok javítását célzó módosítások, mint egyedül helyesek, méltán megérdemlik a vezető egyének és tényezőknek figyelmét. Konstatálni kívánom azonban, hogy nem csupán a vidéki, hanem a fővárosi nyomdák nagy része is ugyanazon bajban szenved, mint a hogyan azt Láng úr megírta, kivéve néhány nagyobb nyomdát. Hozzáteszem bátran, hogy ezek a bajok itt még meg is sokszorozódnak.

A fővárosi nyomdák helyzete egy cseppel sem különb a vidékieknél. Nem szabad azt hinni, hogy a vidéktől elvont ama hivatalos nyomtatványok itt talán eloszlatnák a nyomdák között. Korántsem! Felemészti azokat legnagyobb részt az állami meg az egyetemi nyomda.

A bélyegtvény-okozta nyomást mi százszor jobban érezzük, mint a vidék. Éppen ezen okból a reklám nálunk vajmi ismeretlen, vagy legalább is csekély fogalom. Ne menjünk példaként Párisba, Londonba, hanem nézzük csak azt a szomszédot, a kitől annyi jót-rosszat elmajmolunk: menjünk Bécsbe. Itt az utcák csak úgy tarkállanak a falragaszoktól, minden léptenyomon reklám-lapocskát osztogató hordárral találkozunk. Nálunk az üres házhelyek kerítései csak arra valók, hogy nevetlen utcagyerekeknek legyen hová rajzolni trágár szén- és krétarajzaikat. Bécsben egy ilyen kerítés egész falragasz-tábla, telve minden részén plakátokkal, ezzel egyszersmind a köztisztaságot is szolgálva.

És mi okozza ezt? A bélyegmentesség! Pedig odaát még fennáll a cenzúra!

Ugy van pedig, hogy a mit az állam elveszítene a vámon, bőven visszanyerné a réven, mert az által nemcsak a nyomdák jövedelme emelkedne, hanem a vele összeköttetésben álló iparoké is, és mi természetesebb, mint hogy a jövedelammal emelkedik az adó. És a bélyegmentesség *részben* csakugyan segítene tengődő iparágunkon.

Szándékosan írom, hogy részben, mert a fővárosi nyomdák nem az az egyedüli baja. Másik legnagyobb baja a szenny-konkurrenzia.

Ma már minden kis papirkereskedő, akár van nyomdája, akár nincs, nyomtatványok felvételével is foglalkozik és nem elégszik meg csupán azzal, hogy a boltjába tévedt idegentől vesz át munkát, hanem helyben elcsapott kereskedő-segédéből lett ágenseivel, vidéken pedig mindent próbált vigéceivel harácsoltatja össze a munkát. És ezek azután nem féláron, hanem csupán a papir-haszonért elvállalnak mindent — a tisztességes nyomdák kárára. Azonban, ha azt hinnők, hogy csupán a papirkereskedő tesz így, akkor ismét csalódnánk, éppen így tesz néhány nyomda is.

És mi ennek az eredménye? A tönkrevetés, a legjobb esetben a tengődés!

Mégis miként lehetne ezeken a bajokon segíteni? Ugy, hogy alakítsuk meg már egyszer azt a régen vajudó főnöktestületet. Ez aztán hivatva volna hatni és cselekedni iparágunk érdekében, mielőtt még a tönk szélére jutunk.

Első és fő teendője volna e testületnek megalkotni a tanoncz-iskolát, hogy a jövő nemzedék egészséges

alapon kiképezve, jobban hasznára váljon magának is, meg az iparágak is. Azután egységes árszabály kidolgozása a fogyasztóval szemben. Sokan azt állítják, hogy ez a nyomtatványok sokfélesége mellett nem lehet; dehogyan is nem.*

Ez azután azt eredményezné, hogy egészséges versenyre kelnének a nyomdák, tudniillik nem az árakban nyilvánulna a konkurrenzia, hanem a kiállításban.

Azután fel kellene venni programjába a már sokat említett bélyeg ellen való akciózt, talán-talán eredményre vezetne.

Végül jó volna időközönként szakkiállítás, állandó kiállítás folyó szükségletekből, olcsó és jó beszerzési források ismertetése; ezek emelnék a hazai *nyomdai ipart* arra a nivóra, melyen ma a külföldi sokszorosító művészet van.

Augenfeld M. Miksa.

Szaklap-kiállításunkról.

Irta Firlinger Károly.

A második helyet a kiállított lapok sorában a magyarhoni nyomdászok legrégebben fennálló közlönye, a XXVII. évfolyamát élő *Typographia* foglalta el. Ki volt állítva e lapnak valamennyi évfolyama, az első, 1869. május hó 1-én megjelent számtól kezdve, egészen napjainkig és azok átlapozása az újabbkori nyomdászmozgalmakkal ismerősöknek nagy és ritka élvezetet nyújtott.

A *Typographia* keletkezése közelebbi körülményeit Ács Mihály szaktárs a T. 1879. évi 18. számában a következőképp ecseteli:

Már meglehetősen virágzásnak indult az önképző-egylet, birt már az erkölcsön kívül anyagi eredményt is fölmutatni, a mennyiben az 1868-iki ármozgalom az ő kezdeményezésére indult meg és lett meglehetősen sikerrel lebonyolítva; de azért még volt egy igen érezhető hiánya: nem birt oly közvetítővel, mely eszméinek úgy saját tagjai, valamint a vidék szaktársai között nagyobb elterjedést biztosítson. Hányszor hangzott az egylet akkori vezérferfiájának az óhajtatás: báresak szakközlönyünk lenne, ha még oly parányi is!

Az óhajtatás csak óhajtatás maradt, a míg végre 1869 elején egy választmányi ülésen az akkori magyar jegyző, Szabó Elek, egyenesen nem indítványozá, hogy adjon ki az egylet egy szakközlönyt.

Habár itt is, valamint a későbbi-közgyűlésen, az eszme általános viszhangra talált, a kivétel maga igen sok nehézségre és vitára adott alkalmat. Három dolog: a költség, a nyelv és a szerkesztő kérdése volt e viták főtárgya. A költség előfizetésekből lenne fődözendő; az egylet egy kis előleget s legfőlegb valami csekély szubvenziót adna és hogy a bélyegilleték elkerültesék, a lap csak háromszor egy hóban jelenne meg. A nyelv kérdése pedig üzletenkinti szavazás útján döntetett el s így aztán egy rész egész magyart akart, az akkori kedvező munkaviszonyok következtében meglehetősen számú német elem egész németet, a majoritás pedig az egylet mindkét hivatalos nyelvét óhajtotta az egylet közlönyében is érvényre emelni s így kaptunk egy dualisztikus lapot.

* Tán nem volna helytelen e lapok hasábjain közölni néhány árkiszámítási módozatot. A legközelebbi számban én is fogom közölni a nálunk szokásos módot.

Legnehezebben volt megoldható a szerkesztő kérdése. Többen az azóta már elhunyt Szabó Józsefet óhajtották volna ez állásra, ki jeles szakképzettsége mellett kitűnően tudta a tollat forgatni, a kinek közleményeit, tárczacikkeit örömmel vették föl a »Vasárnapi Ujság«-ba, valamint más szépirodalmi lapokba. De hát ő egyletűnkéntől távol tartotta magát s a puhatolozásokra a legvilágosabban értésünkre adta, hogy ő nem óhajta ama nagy megtiszteltetést. Nem maradt tehát más hátra, mint hogy Buschmann Ferencz úr szívességét vegyük igénybe, ki a cél iránti tekintetből hajlandó volt a névleges szerkesztést ideiglenesen elfogadni. A tulajdonképeni szerkesztést a két jegyző: Szabó Elek és Gawlitza János teljesítették.

Végre tehát 1869. május 1-én megjelent az első szám, a program boldogult Sauerwein Géza tollából, az ötlet annyira jellemzett őszinte és mégis szellemes modorban.

Technikai kiállítása időközönként éppen nem mondható egy nyomdászati szaklap hivatásának megfelelőnek. Első évfolyama még meglehetősen szabályszerűen volt kiállítva, de azután bizony, különösen a nyomás tekintetében, sok kívánni valót hagyott fenn. Abban az időben a lap a Neuer-féle nyomdában állítottatott elő, a mely üzletet fátumszerű balsors üldözte. Az 1869-ben egészen ujonnan berendezett nyomda tulajdonosa, *Neuer Ignác*, tanult nyomdász volt és nagy ambícióval fogott üzletének emeléséhez, de már 1870. február havában elhunván, az üzlet bátyja, *Neuer Márk* kezébe került, ki a nyomdásztól távol álló kereseti pályán működve, elhanyagolta a nyomdát; ehhez hozzájárult, hogy a nyomda nagytehetségű vezetője, *Sauerwein Géza*, egy évvel rá, 1871. június havában, szintén meghalt. Mindezek a csapások nem maradhattak nyom nélkül a nyomda termékeinek kiállítására.

1877 elejétől fogva a *Typographia* a *Pesti könyvnyomda-részvénytársaság* intézetében állítottatott elő egészen 1887. szeptember 23-ikáig s ezzel a lap külsőleg is ama nivóra emelkedett, mely egy tipográfiai szaklaptól méltán követelhető. Azóta a lap többször cserélt nyomdát és jelenleg a *Gutenberg* könyvnyomdában nyomatik, czéljának megfelelő szabatos kiállításban.*

Harmadik helyen találjuk a *Nyomdászok Közlönye* című szaklapot, mely 1883. június hó 1-én indult meg a *Typographia* magyarosításának mozgalma alkalmából és 1885. július hó 1-én szűnt meg. Nyomatását a Franklin-társulat intézete végezte, ma is mintául szolgálható kifogástalan módon.

Ezután következnek a *Legyen Világosság!* és a *Nyomdászok Lapja* című ujságok. Előbbi 1888. október 5-én indult meg és 1889. márczius végével megszűnt; utóbbi 1894. április 4-én keletkezett, utolsó száma pedig azon év december 5-ik napján jelent meg. Mindkét lap a nyomdásztétel kebelében támadt, Zaka Lajos és hívei ellen irányuló párttörékvészeknek szolgált organumul.

Tisztán szakdolgokkal a következő lapok foglalkoznak:

Magyar Nyomdászai,
Grafikai Szemle,
Graphica.

* A *Typographia* legelső számának mellékelt hasonmását nevezett lap t. szerkesztőségének jóvoltából közöljük.

E lapok közkézen forognak, miért is fölmentve érezzük magunkat, róluk bővebben megemlékezni s csak annak konstatálására szorítkozunk, hogy technikai kiállítás tekintetében mindhárom — de különösen a két előbbi — lap becsületére válik a hazai nyomdászatnak.

A sorrendben következő *német* nyelvű lapok csoportjában érdekesnek találjuk a nyomdászsegédek által fentartott szaklapokat első sorban bemutatni, amaz okból, mert ezek inkább agitatorius irányban működnek. E lapok keletkezésük ideje szerint következők:

Helvetische Typographia. (XXVIII. évf., Bazel.)

Correspondent für Deutschlands Buchdrucker und Schriftgiesser. (XXXII. évf., Lipse.)

Vorwärts. (XXVIII. évf., Bécs.)

Deutsch-Amerikanische Buchdrucker-Zeitung. (XXI. évf., New-York.)

Reform. (XIV. évf., Lipse.)

Graphische Nachrichten. (IV. évf., Bécs.) Könyvomogédek közlönye.

Einigkeit. (III. évf., Bécs.) Könyvkötő-segédek lapja.

Zeitschrift für Xylographen. (Lipse.) Fametszők közlönye.

Ezek a lapok a segédek anyagi viszonyai érdekében harcolnak, többé-kevésbé erősebb nyelvvezetettel. Legkiméletlenebb szószólója a szeptet-szeggel-elméletnek a bécsi *Vorwärts*. Ezzel szemben a lipcei *Correspondent* megőrzi higgadt, megfontolt hangját; ez okozta azt is, hogy a lipcei szaktársak radikális érzelmi része megalapította a *Reform* című erélyesebben szerkesztett lapot.

A szó szoros értelmében *szaklapoknak* tekinthetők a következők:

Archiv für Buchdruckerkunst. (Lipse.)

Buchgewerbeblatt. (Lipse.)

Freie Künste. (Bécs.)

Graphischer Beobachter. (Lipse.)

Journal für Buchdruckerkunst. (Hamburg.)

Oesterreichisch-ungar. Buchdrucker-Zeitung. (Bécs.)

Az ausztriai nyomdatulajdonosok hivatalos közlönye.

Oesterr.-ung. Graphisches Centralblatt. (Bécs.)

Schweizer Graphische Mittheilungen. (St. Gallen.)

Technisches Jahrbuch für den Buch- und Kunst-druck. (Hallein-Salzburg.)

Typographische Jahrbücher. (Lipse.)

Zeitschrift für Deutschlands Buchdrucker. (Berlin.)

A németországi nyomdatulajdonosok közlönye.

Ezek a lapok mind gondosan vannak kiállítva, némelyik még pazarul is. Különösen kiemelését érdemel a LXII. évfolyamát járó *Journal für Buchdruckerkunst*, a németek legrégebbi szaklapja. Olcsóság és hasznavehetőség tekintetében ajánlatok előfizetésre a *Graphischer Beobachter* és a *Typographische Jahrbücher* című lapok.

A hirdetési és reklámczélokra szolgáló lapok kategóriájába a következők sorolhatók:

Allgemeiner Anzeiger für Druckereien. (Frankfurt.)

Buchgewerbliche Mittheilungen. (Berlin.)

Centralblatt für die österr.-ung. Papier-Industrie. (Bécs.)

Der österr.-ung. Papier- und Schreibwaarenhandel. (Bécs.)

informálja olvasóját. És a pártolást különösen megérdemljük a vidéki főnökök részéről, a kik eddig, sajnos, nagyon mostoha pártolásban részesítették lapunkat. Hozzájuk is fordulunk tehát és kérjük őket, hogy pártolásukkal tegyék lehetővé a lapnak szellemileg és anyagilag való gyarapodását.

Tisztelettel fordulunk továbbá eddigi előfizetőinkhez az iránt, hogy előfizetéseiket megújítani szivesek legyenek és hogy a főnök urak maguk és személyzetük körében lapunkat terjesszék. Lapunk előfizetési ára marad a régi, vagyis

egész évre 2 frt
félévre 1 »

A Grafikai Szemle

kiadóhivatala

Budapest, V., hold-utca 7. sz.

Midőn folyóiratunk V. évfolyamának jelen első füzetét közrebocsátjuk, nem mulaszthatjuk el, hogy tisztelt pártolóinknak, az irányunkban immár négy éven keresztül tanúsított jóindulatukért köszönetet mondjunk. Hála és köszönet azon t. szaktársainknak, kik szellemi támogatásukkal lapunk érdekességét mindig fenn tudták tartani; köszönet ama t. főnököknek és ezek között is első sorban a *Pesti könyvnyomda-résztvénytársaság* nagyérdemű igazgatójának, kik lapunk iránt való érdeklődésüknek és jóakaratauknak egyrészt lapunk nyomdai kiállítását illető kedvezmények, másrészt mellékletek nyújtásával adtak kifejezést; s köszönet végül ama kisdéd, de lelkes csapatnak, mely lapunkat fennállításától fogva kitartóan segíti anyagilag, előfizetések útján. Részünkről igyekezni fogunk, hogy e pártolást legjobb tehetségünk szerint azzal viszonyozzuk, miszerint minél tartalmasabb, folyton emelkedő szaklapot nyújtunk t. olvasóinknak. Reméljük, hogy az új év új erőket fog tette szólni, a kik sorakozva a régi gárda mellé, együttes erővel fognak bennünket e törekvésünkben szellemileg, anyagilag támogatni; s ezen reményben kívánunk összes tisztelt pártolóinknak és olvasóinknak sikerteljes, boldog új esztendő!

A könyvnyomtatás mesterszavairól. Évkönyvünket több, szakmánkhöz közel álló tudósunk is megküldöttük tiszteletpéldányképen; ezek egyike lapunk belmunkatársát, *Firlinger* Károly urat, hosszabb elismerő levéllel tisztelte meg, melyből a következő, általánosabb érdekű részleteket közöljük: »Szives figyelmét, mely a Nyomdászok Évkönyve beküldésében nyilvánul, nagyra veszem és köszönöm. Köszönetemet előbb is kifejeztem volna, de nem akartam addig tenni, míg a valóban becses évkönyvet végig nem olvastam, hogy ekkép megtehessem reá vonatkozó megjegyzéseimet. — Tökéletesen igaz van a Dracula vajdára vonatkozó nyomtatvány kérdésében! Nagyon tetszik nekem, hogy e száraz bibliografiai kérdést olyan élvezhetően, széles művelődéstörténeti keretbe foglalva tetszik előadni. — Másik czikk, mely lekötötte érdeklődésemet, a derék Ács Mihályé a mesterszokról. Nézetem szerint e tárgyban a főszempont a nyomdászat történelmi fejlődésének egyeztetése a jelen kívánalmaival, tekintetbe véve a magyar nyelv természetét. E szerint, én részemről nem bánтанám a latin eredetű műszavakat, mert azok a nyomda-műipar tisztaságára emlékeztetnek s a magyar nyelv természetével megegyező, abban polgárjogot nyert történelmi szók. Ilyenek például spatium, columna, revisio stb. Mindig hibás azonban

ily latin eredetű szókat, magyar beszédben, németes formában ejteni, mint például Regal, regalás helyett, vagy Revision, revízió helyett. A magyar nyelvűből kirí minden nyugateurópai modern nyelv műszava, főképp ha az a modern nyelv germán-fajta. Azért főképp ezek magyarosítására kell fektetni a főszűlyt; de igyekezni kell *műszót* készíteni, mert például a Pusztai-féle »állvány« nem az. A műszó készítésénél szerintem fődolog, hogy ne igyekezzünk *leírni, megmagyarázni* akarni a szót, mint a minő például a »szedő-lemezke«; ki használhatná ezt? Hanem arra kell törekedni, hogy *egyéb ismereteink analogiája* útján képezzünk új fordulatú, új szókat. Például kitűnő a *vaksor*, mert a vakablak analogiáján, eredeti alkotással, szabad szárnyalással termett elő. Nem akarom ajánlani, de mintegy például szolgálhat az analogia-tanra, a Fisch-re egy szó, mely most ötlött eszembe. A székely ember a tülevelű fák (fenyő stb.) alatt, a tülevelek és apró gallyacskaiból származó hulladékot, mely oly kellemessé teszi a fenyvesek alját, *töremorának* hívja, kétségkívül azért, mert oly összevissza van benne a tülevel s a gallyacska, mint a Fischben a betű. Töremora tehát kifejezné a Fisch fogalmát; »töremorába hull« (ad normam »dugába dől«) a betű. — A »*műszedő*« pompás! csak egyszer kellett szóba hozni s élete azt hiszem már is biztosítva van.»

A Szakkör szokásos téli mulatságát február hó 23-án (szombat) tartja meg az Iparoskör helyiségében. A társaság előtt rövid, de érdekes programmal fog kedveskedni a rendezőség a mulató közönségnek.

Új könyvnyomda-résztvénytársaság. A *Rigler József Ede* esz. és kir. udvari szállító czézege alatt 24 éve fennálló papírneműgyár, annak budapesti három üzlete, valamint a bécsi és rusesuki telepe a két és félmillió korona teljesen befizetett alaptőkével megalakult *Rigler József Ede* papírneműgyár-résztvénytársaság tulajdonába ment át, mely a gyár üzemét *Rigler József Ede* ügyvezető-igazgató vezetésével folytatni fogja. A résztvénytársaság, mely a pesti magyar kereskedelmi bank közrehatása mellett létesült, *Berzeviczy* Albert képviselő elnöklése mellett december 27-én tartotta alakuló közgyűlését, melyen a jegyzőkönyvet *Weinmann* Fülöp dr. kir. közjegyző vezette. Konstatálták, hogy az összes részvényesek jelen vannak s a teljes résztvénytőke jegyezve és befizetve van. Az alapszabályok letárgyalása után a társulat megalakulását jelentette ki az elnök. Az alapítók az első három üzletévre igazgatókú kinevezték: *Berzeviczy* Albertet, *Radocza* Jánost, *Rigler* József Edét, *Sámuel* Lázár drt, *Simon* Jakabot és *Szmrecsányi* Miklóst. A felügyelő-bizottságba a közgyűlés megválasztotta: *Szemler* Mihályt, *Friedmann* Lipótot, *Schober* Ernő drt és *Zwieback* Adolfot, a kereskedelmi bank igazgatóját. Közvetlenül az alakuló ülés után az igazgatóság elnökévé *Berzeviczy* Albert, ügyvezető-igazgatóvá *Rigler* József Ede, jogtanácsosa *Sámuel* Lázár dr. választott meg. A vállalat, mely eddig is 400 munkással dolgozott, nagy sikereket ért el az iparág meghonosítása által s most üzemét tetemesen megnagyobbítja.

Légrády Tivadar, a Légrády testvérek nyomdai és kiadó-czég egyik főnöke e hó 5-én önkézzével vetett véget életének. A gyilkos fegyvert gyógyíthatlan betegsége adta kezébe a gazdag embernek, kinek mindene megvolt a boldog élet-hez, csak az hiányzott, a mit sokszor megirigyelnek a legkiváltságosabbak is némely földhöz ragadt szegénytől: az egészség.

Konkurrenczia — felfelé. Két régi vidéki ujság: a nagyváradi *Szabadság* és a Nagyvárad című politikai napilapok újévtől kezdve közös elhatározással két-két forinttal emelték az előfizetési árakat. Érdekes és a vidéki főnökökre szép világot vető körülmény az, hogy ezt a föl-emelést egyesült erővel és akkor eselekedték meg, a mikor

ugyanott egy *harmadik* napilap is indult meg. Az ilyen konkurenczia előtt mindig kalapot emelünk.

Új vidéki napilap. A Nagyváradon nemrég megnyílt Szent László-nyomda újévtől kezdve *Tiszántúl* cím alatt politikai és vegyestartalmú napilapot ad ki. A lap — mely miatt a nyomda is alakult — tisztán a katolikus érdekek szószólója.

A Lugoson eddig *Wenczely János és fia* czég alatt fennállott könyvnyomda és nyomtatványraktárt *Virányi János* vette át.

A pozsonyi Stampfel, Eder és társa nyomdaczégben változás állott be; ugyanis *Stampfel Károly* könyvkereskedő kilépett a társviszonyból és most *Eder István* egyedül bírja a nyomdát saját neve alatt.

Könyvlopás a XIV. században. A Szent-Ivány család levéltárában, a mely örök letéteményképen a Magyar Nemzeti Muzeumban van elhelyezve, — mint a Magyar Könyv-Szemle legújabb száma írja — egy érdekes latin nyelvű okirat található, a mely egy, a XIV. században elkövetett nagy könyvlopásról tartalmaz adatokat. Az okirat szerint 1327-ben megjelentek I. Károly előtt Bagomér fiai Bodó, Miklós és Bogó lipthói nemesek és bejelentették, hogy mintegy öt év előtt ismeretlen rablók betörték a lipthói szentiváni templomba és onnan egy kelyhet, az egyház könyveit és egyéb szecit ellopták. Ebben az ügyben a király a turóci konventet küldte ki vizsgálattételre. Igen érdekes, hogy a középkor e lovagjai elsősorban a könyvek ellopását hozták fel gravamenül és e körülmény arra mutat, hogy a magyar nemesi rendek egy része már ekkor is a műveltség bizonyos fokán állott s érdeklődött a literatura iránt.

Almanach für Buchdrucker. A *Faber* Henrik és *Kralik* Emil szerkesztésében megjelenő osztrák évkönyv VIII. évfolyama 1895-re is elhagyta a sajtót. Vannak benne kitünően megírott szakcikkek a tanonez-kérdésről, a kizárásról, a szavak elválasztásáról, ismertette van a francia szedő-szekrény, a görög ábécze stb. stb. Ezenkívül különösen kimerítően hozza a külföldi egyletek jegyzékét, úgy egész Európában hasznos útmutatóul szolgál az utazó szak-társaknak. Benne vannak névszerint a külföldi egyletek vezetői, a bel- és külföldi nyomdász-egyletek jegyzéke stb. A csinosan kötött Almanach ára 1 frt és megrendelhető Bécsben v. Feldbachon (Stájerország) a kiadó-szerkesztőknél.

Bécsben a Gutenberg-szobor ügye — úgy látszik — a megvalósulás stádiumába lép; eddig e czélra 24.000 forint van együtt, a mely összeg kamatoztatás által csakhamar fel fog nőni a szükségelt magasságra.

Annuaire de l'Imprimerie. *Müller* Arnold, Parisban élő szak-társunk és földünk beküldte hozzánk az általa szerkesztett *Annuaire de l'Imprimerie* című francia nyomdász-almanach ötödik évfolyamát. Ugy alakra, mint kiállításra nézve ez az 1895. évi kiadás sem marad mögötte az előző évben megjelentnek, a mennyiben szintén számos érdekes szak- és történelmi tárgyú értekezést és dolgot találunk benne. Azonkívül hozza a francia, belga és a svájci nyomdák és könyvnyomdák jegyzékét. A két oldalra szorított naptár előtt egy amerikai stílusban szedett és nyomott czímlap van, még pedig igen szemrevaló kidolgozásban; majd a tartalom után négy, kék színben nyomott fototípia következik, a mely a legutóbb megtartott könyvkiállítás orosz, dán és osztrák szakosztályának, valamint a kollektív kiállításnak termét ábrázolja. A különféle színnel nyomott hirdetések a szöveg közé vannak beosztva, a legvégén pedig sok színnel nyomott jegyzék-napló van. Melegen ajánljuk ezt az érdekes és tartalmas almanachot a francia nyelvben jártas szak-társaink figyelmébe.

König Vilmos, a gyorsajtó feltalálójának, König Frigyesnek fia és az oberzelli König és Bauer ismert gépgyár résztulajdonosa, december hó 29-én hunyt el Würzburgban,

élete 68-ik évében. Az elhunyt 1826. december 9-én született és a feltaláló König legidősebb gyermeke volt.

Kétszázhetvenöt éves ujság. A világ legrégibb ujságja kétségkívül az *Amsterdamsche Courant* című hollandi napilap, a mely az új évvel lépett 275-ik évfolyamába. A lap szerkesztősége a lap megalakulásának évét 1619-re teszi, ámátor nem bizonyos, hogy az nem-e előbb keletkezett. A jubiláris évfolyam kezdetének tiszteletére a lap szerkesztősége nyolcz napon át ingyenes előadásokat tart előfizetői számára a Brakke Grond nevű színházban. Egy alkalmi szindarabot adnak elő, mely a közel 300 éves holland hirlapirást mutatja be. Ez a lap szolgáltatja különben Hollandiának a legjelesebb publicistákat és belletristákat.

A londoni fametszők inséges helyzetéről már megemlékeztünk egyik utóbbi számunkban. Hogy mennyire válságos állapot uralkodhat ebben, a valamikor szebb napokat látott művészeti iparágban, kitűnik abból a tényből, hogy most a fametszők egyletének elnöksége körözvényt bocsátott ki könyvradományok gyűjtésére, oly czélból, hogy a tönkrementeknek mód nyujtassék más munkatéren keresni meg kenyerüket s hogy a nyomorba jutottak helyzetén valamikép enyhítve legyen. E fölhívás első sorban a kiadók, könyvnyomtatók, papírgyárosok s más rokonszámjű vállalkozókhoz, ezeken kívül pedig egyáltalán minden emberbaráthoz van intézve.

Walter János, a londoni *Times* legfőbb intézője, november hó 3-án 78 éves korában, berkshiri falusi birtokán elhunyt. A megboldogult unokája volt annak a Walternek, ki 1788-ban alapította a *Times*t és e lap ügyeinek vezetését 1857-ben vette át. Különben csak résztulajdonosa volt a lapnak, mert azt részvénytársaság bírja, mely majdnem száz személyre oszlik szét. Régebben a *Times* jól jövedelmezett; még 1888-ban 120.000 font sterlingre rugott a kiosztásra került tiszta jövedelem. 1889-ben azonban a Parnell-kommisszió felderítései folytán megesappant a bevétel és leesett 12.000 fontig. Walter a nagyapjától öröklött világlap fejlesztése körül több tekintetben szerzett érdemeiket. Így ő kezdeményezte a lap stereotip-nyomatását; ő rendezte be az egész földgömbön terjedő távirati összeköttetését; végre az elhunyt hozta forgalomba géposztályi vezetőjével egyetemben a hetvenes évek elején a Walter-körforgósajtókat.

A mannheimi Rheinische Gummi- und Celluloid-Fabrik körlevélben hívja fel a nyomdatulajdonosok figyelmét az általa gyártott *celluloid-lemezekre*, melyek azon jó tulajdonsággal bírnak, hogy nem ránczosodnak, sem nem hajlanak, hanem mindig egyenlő simaságúak maradnak s tetszés szerinti vastagságban szállíthatnak, miért is nagyon alkalmasok czímkék, naptárak, jegyzéktáblák stb. előállítására.

Az Athenaeum kiadásában megjelenő Milléniumi magyar történet újabb négy füzetét vettük a lefolyt hó alatt, és pedig a 6—9-ik füzeteket, melyek mind méltó követői az előző füzeteknek. Ugy a szöveg élvezetes folyékonyága, változatossága és mégis könnyű felfoghatása, mint az illusztrációk és műmellékletek szépsége és eredetisége oly magas nivóra emelik ezen fontos történelmi művet, hogy mindenki csak nyer vele, ha megszerzi. Egy füzet ára 30 kr., kapható minden könyvkereskedésben és kolportornél.

Az 1848—49-iki magyar szabadságharc története című nagy illusztrált munkából megjelent a 26. és 27-ik füzet, a melyekben ismét igen sok szép illusztráció mellett érdekesen folytatódik szabadságharcunk története. Megjegyezzük, hogy a munka első kötete immár külön is megjelent s úgy külső kiállítása, mint beltartalmára nézve valóban kiváló mű. Ára füzve 5 frt 50 kr., díszkötésben 7 frt. A második befejező kötet tavaszkor jelenik meg. Ajánljuk olvasóinknak e hazafias szép vállalatot figyelmükbe és pártfogásukba.

Iparosok Olvasótára címmel új vállalatot indít meg a budapesti Lampel-féle könyvkiadó cég, mely ezúttal főképp az iparos ifjúságnak akar módot nyújtani az önképzésre. Az e vállalatban megjelenendő olvasmányok ugyanis akként lesznek szerkesztve, hogy egyrészt a szakirányú tanoneziskolában segédkönyvül használtassanak, másrészt az iskolát végzett, de szakirányú oktatásban nem részesült iparos-segédeknek önképzésükre eszközül szolgáljanak. E mellett a tanulni vágyó mesterek is haszonnal forgathatják ez olvasmányokat. Az Olvasótár, melynek szerkesztője Mártonffy Márton, az ipariskolák országos felügyelője, már mintegy húsz kiváló szakirótól szerzett kéziratokat, melyek egy havi időközökben fognak megjelenni; az egyes füzetek ára igen olcsóra, 30 krajczárra van szabva. Az első füzetet, mely most került ki a sajtó alól, Gelléri Mór írta, e címmel: *Mit jelent és milyen lesz az ezredéves kiállítás.* A jeles szakíró a nála megszokott alapos-sággal és világos előadással ismerteti meg tárgyát, melynek jó megismerése iparosköreinknek annyira érdekében van. A füzet elterjedése kétségkívül nagyon elő fogja mozdítani kiállításunk sikerét.

HIVATALOS RÉSZ.

KÖNYVNYOMDÁSZOK SZAKKÖRE.

MEGHIVÓ.

A *Könyvnyomdászok Szakköre* 1895. évi január hó 27-én, vasárnap délelőtt 10 órakor, a Vidosits István, volt Bányai-féle vendéglő (Kerepesi-út és Klauzál-utca sarok) helyiségében

HAVI FŐLOLVASÓ-ÜLÉST

tart, melyre a Kör tagjai tisztelettel meghívotnak.

TÁRGYAK:

Tichy Ákos: Az idei naptárakról.
Kosovitz Rezső: Az első tette.
Folyó ügyek tárgyalása.
Szakkérdések benyújtása.
Netaláni indítványok.

Budapest, 1895. évi január hó 8-án.

A választmány.

A havi főolvasó-ülésre oly szaktársakat is szívesen látunk, kik a Körnek nem tagjai.

A főolvasó-ülés előtt (9—10-ig) a német nemzetközi *mintacsere*ből egy sorozat és a főolvasás tárgyát képező *1895. évi naptárak* lesznek kiállítva, melyeknek megtekintését ajánljuk a t. szaktársak figyelmébe.

Pályázat

a Könyvnyomdászok Szakköre részére szükséges *tagsági jegyek* könyvnyomdai úton való előállítására.

A Könyvnyomdászok Szakkörének választmánya 1894. évi november hó 11-én tartott ülésében hozott határozata értelmében, a mult alkalommal meddön maradt tagsági jegyre hirdetett pályázatot ismét megújítja, még pedig a következő feltételek mellett:

1. A tagsági jegy tetszés szerint való (egyöntetű) stilben, a *titkárnál* (Budapest, Hold-utca 7.) beszerzhető eddigi tagsági jegy szövegével, ugyanennek nagyságára, színes nyomással készítenő.

2. A tagsági jegy *kizárólag könyvnyomdai úton* állítandó elő. A pályázatból *kizártnak* tekintetnek tehát az olyan munkák, a melyekhez a *litografia*, vagy más, nem a könyvnyomdászat keretébe tartozó segédeszközök lettek felhasználva. — (Klisé-kimélés tekintetéből a bírálathoz beküldött levonatokon *alacsonyomással* a litografiát is igénybe lehet venni, a mely azonban az esetleges kivitelnél szintén könyvnyomdai-lag állítandó elő.)

3. A tisztelevontatú s teljeskivitelű pályamunkák — jeligés levéllel ellátva — három példányban, *legkésőbb 1895. évi február hó 25-ig* a Kör titkárához küldendők.

4. A pályamunkákat a Kör szakbizottsága, a Körön kívül álló szakférfiak bevonásával fogja megbírálni. Esetleges kivitelnél megkívánja a Kör, hogy a pályadíjat nyert munkánál a bíráló-bizottság észrevételei figyelembe legyenek véve és azok a szerint módosítottassanak. A pályázatban résztvevők nem lehetnek tagjai a bíráló-bizottságnak.

5. A pályadíj *három darab húszkoronás arany az elsőnek, három darab tízkoronás arany a másodiknak.* (E díjak a két *legjobb*nak talált munkának lesznek kiadva.)

6. A pályadolgozatok levonatai a Kör tulajdonába menvén át, a pályanyertes művet (ha az *abszolút* becsű) a Kör sokszorosítottatni fogja s az *kizárólag* csak a Kör által lesz használható. A pályadíjat nem nyert dolgozatok jeligés levelei meg fognak semmisítettetni.

Felhívjuk e pályázatra úgy a fővárosi, mint a vidéki szaktársak figyelmét s kérjük a magokat erre hivatottaknak érző szaktársainkat, hogy munkáikkal a pályázatban résztvenni szíveskedjenek.

Budapest, 1894. évi november hó 11-én.

A Könyvnyomdászok Szakköre
választmányának megbízásából:

Tichy Ákos, titkár.

Figyelmeztetjük a szaktársakat, hogy a Feszty-féle körképjegyek 32 krért az egész télen át is kaphatók Tichy Ákos titkárnál (Részvénynyomda, hold-u. 7.). A jegyek — vásár- és ünnepnap délután kivételével — mindenkor érvényesek.

Tisztelettel kérjük a t. házipénztáros urakat, hogy a tagsági díjak beszédésénél a lehető legnagyobb buzgóságot fejtsek ki és a beszédett tagdíjakat az üzletben alkalmazott összes szakköri tagok névjegyzékének kíséretében, tekintet nélkül arra, hogy fizettek-e vagy sem mindnyájan, küldjék direkte, vagy pedig Wolf Antal egyleti küldöncz útján, Rencsisovszky Ferencz szakköri pénztáros-hoz (VI., Csengery-utca 49., II. 22.) lehetőleg minden hó 12—15-éig.

December hóban a következő üzletek fizettek tagsági díjat: Államnyomda 3.—, Athenaeum 10.20, Buschmann 4.70, Budapesti Hirlap 4.20, Carvina 3.90, Czettel és Deutseh 1.80, Egyetemi nyomda —.—, Fischer és Mika —.60, Franklin —.—, Hazánk —.—, Hornyánszky 3.90, Hungária 1.20, Kosmos —.—, Légrády —.—, Márkus —.—, Neuwald —.—, Nagy Sándor —.—, Neumayer —.—, Pallas 5.10, Posner —.—, Pester Lloyd 2.70, Részvény 9.10, Rózsa K. és neje 4.30, Wodianer —.—. — Egyesek: Kirman B. —.30, Keller Á. —.30, Weiser S. —.30, Kovács F. —.30, Grósz J. —.60, Fekete F. —.30, S. Dani I. 1.20.

TELEFON 1017

KLAUBER ÉS SINGER

BUDAPEST, VI., LAZAR-UTCA 6.

1895

Baldog

Ujévet!

Melléklet a »Grafikai Szemle« 1895-iki 1-ső számához.

November hóban a következő üzletek fizettek tagsági díjat: Államnyomda 3.30, Athenacum 9.30, Buschmann —, Budapesti Hírlap 3.60, Czettel és Deutsch 1.80, Egyetemi nyomda 3.30, Fischer és Mika —.60, Franklin 8.70, Hazánk 4.20, Hornyánszky 4.80, Hungária —, Kosmos 2.10, Légrady 1.80, Márkus 2.70, Neuwald 1.50, Nagy Sándor 3.60, Neumayer 3.60, Országgy. Ért. —.30, Pallas 3.90, Posner 1.50, Pester Lloyd —, Részvény 20.50, Rózsa K. és neje —, Wodianer 1.20. Egyesek: Kovács F. —.30, Gelberger Mihály —.30, Goldstein J. —.30, Keller S. Á. —.60, Barnafi J. —.60, Fekete F. —.20, Mathuszká S. —.90, Venkovits K. —.90.

Figyelmeztetjük a t. tag urakat, hogy a *Magyar Nyomdászok Évkönyvét* csak azok kapják, kik legalább *augusztus óta tagjai a Körnek* és a kik *bezárólag novemberig* kiegyenlítették tagsági díjaikat.

A Szakkör t. tagjait kérjük, hogy mindennemű kondícióváltoztatást, úgy az abba való be-, mint kilépést, haladéktalanul adjanak tudtul a Kör pénztárosának, mert csak így kaphatják meg pontosan az őket megillető kiadványokat és meghívókat. Elég erre a czélra egy egyszerű levelezőlap.

Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat téli tárlatára a Szakkör tagjai részére 22 kros kedvezményes jegyeket szerzett (melynek ára a pénztárnál váltva 50 kr.). E jegyekkel a tárlat egész napon át, este villamos világítás mellett is, megtekinthető. E jegyek kaphatók *Rencsisovszky Ferencznél* (Csengery-utca 49, II. emelet 22), a déli órák alatt, *Gelléri Mihálynál* (Részvénytársaság) és *Novitzky N. Lászlónál* az anyaegylet helyiségében.

Értesítés. *Divald Károly* czég (Kossuth Lajos-utca 1.) és *Kurzweil Frigyes* fényképész (Dorottya-utca 11. szám) Körünk tagjainak és családtagjainak fényképek készítésénél az alább feltüntetett rendes árszabályukból *33%-nyi engedményt adnak*, mit azzal hozunk tudomásra, hogy e kedvezmény igénybevételénél mindenkor a tagsági jegy mutatandó fel igazolásul. — A rendes árszabály a következő: 12 db. Mignon-kép 3 frt, 6 db. 2 frt (csakis felnőtteknek); 12 db. visít-kép 7 frt, 6 db. 4 frt, 3 db. 2 frt 50 kr.; 12 db. kabinet-kép 14 frt, 6 db. 9 frt, 3 db. 6 frt; 12 db. Makart-kép 20 frt, 6 db. 12 frt, 3 db. 9 frt; 12 db. boudoir-kép 25 frt, 6 db. 14 frt, 3 db. 10 frt.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Mindazon t. szaktársainkat, kik dolgozataikkal szívesek voltak folyóiratunkat fölkeresni s e dolgozatok még nem jelentek volna meg: szíves türelemre kérjük. Lapunk szűk tere ugyanis nagyon megkívánja, hogy a legaktuálisabb dolgokat válogassuk ki a rendelkezésünkre álló anyagból s így a kevésbé azok leszorulnak, de csak egyidőre. Igyekezünk azonban a beküldés sorrendjében mindnek sorát ejteni. Addig is köszönet a szíves érdeklődésért.

K. L. Rimaszombat. Minden héten csak egyszer: pénteken van expedíció. A küldemény tehát e napon adatott postára s azóta minden bizonynyal meg is kapta.

K. S., Győr. Nem ön az egyedüli, a ki az *utánvételes* küldés drágasága miatt panaszkodik. Hát ez bizony a kiadóhivatal iránti bizalmatlanságnak a következménye. Mert ha ön utalványon *előre* beküldi a pénzt, önnek a posta vevényt ad arról, hogy a pénz eljut rendeltetési helyére; a kiadóhivatal pedig kötelességének tartja a megrendelt dolgot pontosan elküldeni, csekély 5 krnyi portóért. Saját kárán tanul a magyar! Ön sem fog többé utánvétellel rendelni, tudjuk, semmit.

Sch. L., Gyoma. Tudomásul vettük a czímváltozást.

D. Gy., Csorna. A kérdezett lap kiadóhivatala VI., Csengery-utca 74. szám alatt van.

B. A., Szeged. Levele, mielőtt megjött, alaposan eltörtődött s így nem tudjuk, mit óhajt. Kérjük, írja meg még egyszer.

B. D., Sz.-Udvarhely. Nem volt megjelölve, de az értesítés vétele után azonnal postára tettük.

Többeknek. Mindazokat, kik bekötési táblákat rendeltek, szíves türelemre kérjük. A tavalyi évfolyamhoz ügyis hozzátartozik a mai számunkkal szétküldött tartalom és czímnap és míg ez meg

nincs, a tavalyi folyam nem költethető be. Különben a bekötési táblákat még a jövő hét folyamán szétküldjük.

W. Zs., M.-Szalka. A naptár nem 6 kr., hanem 25 kr. a portóval együtt. Kérünk még 20 kr.

FAKTOR. Egy, a könyvnyomdászat minden ágában teljesen jártas (40 éves, nős) tanult nyomdász, ki évek óta egy vidéki nagy város első könyvnyomdai műintézetében a fenti minőségben önállóan működik, üzletvezetői állást keres. Címe megtudható e lap szerkesztőségénél.

FONTOS NYOMDÁSZOKNAK! Egy évek óta főnnálló, kitünő üzleti körű **könyvnyomda, papírkereskedés és könyvkötéssel**, családi körülmények miatt *azonnal eladó*. Feltételek megállapodás szerint. — *Biztos jövő!!* Bővebbet a kiadóhivatal.

A GRAFIKAI SZEMLE

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

egész évre 2 frt = 4 korona,
félévre 1 frt = 2 korona.
Egyes szám ára 20 kr. =
40 fillér.

Az egyes számok nyomdánkenti
elárusításával a fővárosban
KUBIN J. Colporteur van megbízva.

HIRDETÉSEK ÁRA:

egész oldal 12 frt = 24 kor.,
féloldal 7 frt = 14 korona,
négyed oldal 4 frt = 8 kor.,
nyolczad oldal 2 frt 50 kr.
= 5 korona.

Tizenkétszeri közlésnél 30, hat-
szori közlésnél 15% engedtetik.

A lap papirosa a hermaneczi papírgyárból. — Szövegírás az Első Magyar Betűöntőde-Részvény-Társaságtól.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, V. ker., Hold-utca 7. sz.

Kiadó-tulajdonos: a Könyvnyomdászok Szakköre.

Felüls szerkesztő: TANAY JÓZSEF. * *Főmunkatárs:* BAUER JÁNOS M.

A Könyvnyomdászok Szakkörének kiadásában megjelent a

MAGYAR NYOMDÁSZOK

1895. X. évfolyama.

Szerkeszti:

Gelléri Mihály

ÉVKÖNYVE

Ára szép vászonkötésben helyben 60 kr., vidékre 67 krajczár.

Gyűjtőknek 10 példány után egy tiszteletpéldány jár.

Az 1887—1894. nyolcz évfolyam ára együtt rendelve 3 frt 50 kr., egyenkint 50 kr.

Megrendelhető e lapok kiadóhivatalánál: Budapest, V. hold-utca 7. szám.

A vidékről minden egyes példányért 67 krajczár küldendő.

Böle Lózséf

Nyomdai asztalos

Budapest, VIII., Vas-utca 7. sz.

Mindennemű könyvnyomdai fa-felszerelések, szekrények, regálisok első kézből gyári áron.

Állandóan dúsan felszerelt raktár.

1887-1894. évfolyam.

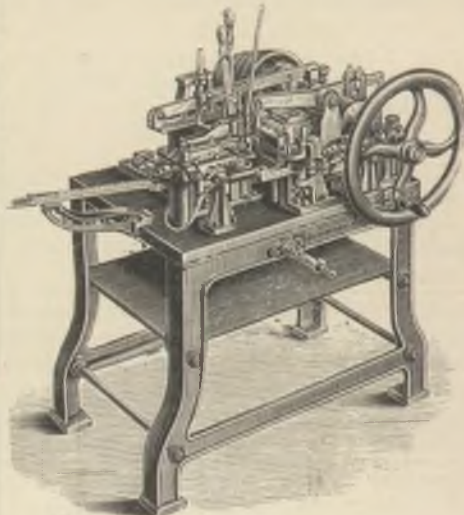
Legalkalmasabb és leg-
hasznavehetőbb
ajándék tanon-
czoknak

Magyar Nyomdászok Évkönyve

A
nyolc
évfolyam
ára együttesen
megrendelve 3 frt
50 kr., egyenkint 50 kr.

Megrendelhető a Gr. Sz. kiadó-
hivatalánál Budapest, Hold-u. 7.

GÉPGYÁR Különlegességek az ön-
öntőde, rézleniagyártás töm-
öntőde és galván-lemezek minden szükségleti kellekeiből
s a nyomdai szakmába vágó minden műszerekből

KÜSTERMANN & COMP.

BERLIN, N. 20.

ÚJ COMPLETT ÖNTŐ-GÉPEK.
Főtűmulhatlan, utól nem ért munkaképességgel. Pontos
magasság, csekély anyag-vesztéssel.

Géplevelboríték * Gyászlapok

Névjegy-karton

Gyári főraktár Magyarország részére:

GOLDZIEHER GÉZA

BUDAPEST

V. kerület, Arany János-utca
20. szám alatt.

A MYRTLE MARK kapható minden papirkereskedésben.

Legjobb és legkitünőbb
minőségű

Papirárúk.

GESCHÜTZT.

*Myrtle
Mark*

DEPOSÉ

Nagy választékot tart a legkülönlebb
célszerű és divatos

Könyv- és Czirásokból.

Elvállal igen jutányos áron egész
nyomdai berendezéseket.

FISCHER ÉS MIKA

**BETŰ- ÉS TÖMÖNTÖDE
BUDAPEST**

VII., Király-utca 83. sz.

★

Polytonos készletben tart szerb és
héber betűket, körzeteket és kizá-
rásokat, nyomdai szerelvényeket,
betűszekrényeket és állványokat,
a leggyorsabban készítve és legjobb
minőségben kiállítva.

Chemigrafiai műintézet

CZINKOGRAFIA

Divald Károly

Fényképészeti Műintézete

BUDAPEST

IV., KOSSUTH-UTCZA I. SZ.

FERENCZIEK BAZÁRA.

Készít kifogástalan kivitelben

AUTOTYPIAI CLICHÉKET

rézre, zománczozott felülettel.

★

Árak jutányosak. * Minták kívánatra ingyen.

ÁLLAMILAG KEDVEZMÉNYEZETT

Első Magyar Könyv- és Könyomdai

Festék-Gyár

Kurzweil János és Társa

Iroda és raktár:
V. ker., Hold-utca 23. szám.

BUDAPEST

Gyárak:
IX., Márton-u. 19. és Véndel-u. 17.

Újság-, mű-, illusztráció-, díszmű- és mindenféle színes festékek,
kenezék, bronzok.

VEGYMŰSZAKI ÉS VEGYÉSZETI TERMÉNYEK KÉSZÍTÉSE.

»Patent« gelatin-hengeranyag stb.

A TEMESVÁRI KIÁLLÍTÁSON EZÜST ÉREMMELEL DÍJAZVA.

WEINWURM ANTAL
fényképész,
első magyarországi chemi-
graphiai műintézete.
Budapest, Károly-u. 3.

Készít mindennemű horganyedzésű duczot autotypia, phototypia, chemigraphia és chromotypia útján. Alaprajzok, terkepek, hálózatok fotolithographia útján a legjutányosabban és pontosan sokszorosítottatnak.

Külön berendezés házon kívül fényképfelvétele.

Rust J. H. és Társa
BKTÜÖNTÖDÉJÉK ÉS MŰSZAKI GYÁRA
BÉCS, V KERÜLET, GRIESGASSE 10.

Nyomdai teljes felszerelések, bármilyen nyelvű betűk, körzetek, ékítmények, rézliániák és vignetták.
Mérsékelt árak. * Többszörösen kiültelve. * Szolid kivitel.

Wörner J. és Társa

Gépgyár és Vasöntőde Budapesten.

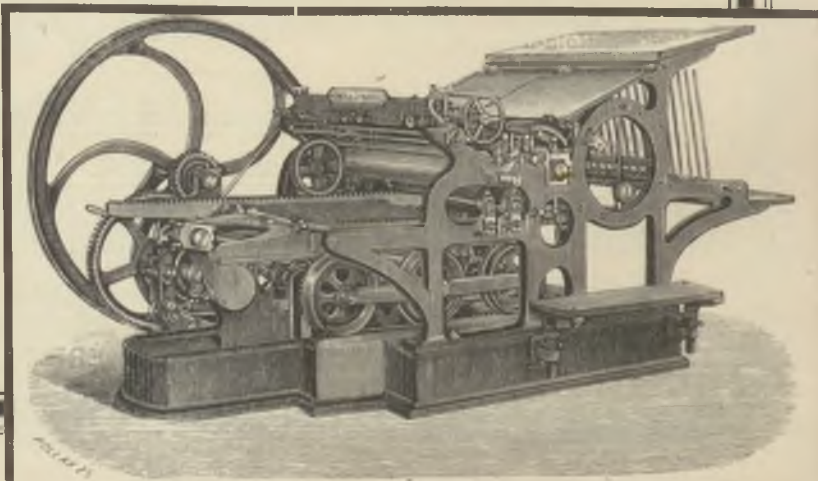
Készít: Egyszerű és kettős gyorsajtókat. — Kétszínnyomású gyorsajtót.
HUNGARICA láb- és kézhajtásra berendezett gyorsajtókat.
Amerikai rendszerű tégelynyomású gyorsajtókat.

Papírvágó- és lyukasztó-
gépeket. Aranyozó prést
könyvkötőknek. Símitó és
csomagoló préseket. Töm-
öntő-készülékeket.

Minden e szakba vágónunkák
és javítások elvállaltatnak.

Betűszekrények és állványok.

Körforgású nyomógépek a
legújabb szabadalmazott rend-
szer szerint.

Könyv- és könyvmdai
szines és fekete festékek gyára.

Huber Mihály

ALAPITTATOTT 1780-BAN.

München és New-York.

Kizárólagos képviselői Magyarország
és a keleti tartományok részére

Fuchs David
Budapest

IV. kerület, Ujvilág-utca 6. sz.

Eme dúsan felszerelt raktárból bármintemű
megrendelések pontosan eszközöltetnek.

Arjegyzékekkel és nyomásmintákkal kívánatra
készséggel szolgálunk.

Chemigrafiai műintézet.

FISCHER LIPÓT
BUDAPEST

IV. ker., Ujvilág-utca 12. szám.

Clichéket, árjegyzékek, könyvek,
hirdetések s nyomtatványok képes
kiállítására

kifogástalan kivitelben, gyorsan és leg-
olcsóbb árakon készít.

Vidéki megrendelések pontosan eszközöl-
tetnek.

GANZ és TÁRSA

Vasöntő és Gépgyár Részvény-Társulat
BUDAPESTEN.

Különleges gyártmányai: TELEFON 1200.

Vas- és aczelöntvények,

Gáz- és petróleum-motorok,

álló vagy fekvő, egy vagy két hengerrel.

Gázmotoraink következő előnyökkel bírnak: olcsó
ár, igen kevés gáz-fogyasztás, a tolatyú elhagyása, kis tér-
fogat, csekély súly, nyugodt s egyenletes járás, javítás
csak ritkán fordulhat elő s ez is igen egyszerűen és
könnyen eszközölhető.

Turbinák

a helyi viszonyok szerint szerkesztve, pontos szabályozással.

Transmissiók

(közelművekt) és mindennemű építési és gépészeti munkák.

Elektromos világítási berendezés és erőátvitel

nagyobb távolságra is, saját kibróbált rendszerük szerint.

Papír- és farost (cellulose) gyártására szolgáló gépek.

GRAFIKAI SZEMLE

1894. ÉVFOLYAMÁHOZ

DÍSZES BEKÖTÉSI TÁBLÁK

(kék és piros színben)

előjegyezhetők a kiadóhivatalnál. Ára vidékre
67 kr., helyben 60 kr.

TELJES GÉPBERENDEZÉSEKET

(légszusz- vagy petroleum-motorokkal, transmisiókkal stb.)

Kő- és könnyvnyomdák, litografiai műintézetek, könyvkötészetek, papirdobozkészítő-gyárak, játzókártya-gyárak, papir- és kéregpapir-gyárak, színes papirt előállító gyárak, album-gyárak, dombornyomó-intézetek stb. stb. részére utólérhetlen szép kiállításban és a legjobb szerkezetekkel szállít

Krause Károly gépgyára, Lipcsében.

Képviselők Ausztria-Magyarországon: Paul Beckert Wien, IV., Starhemberg-Gasse 24. és Galitzenstein H. Budapest, VI., Hajós-utca 33-35. sz., a kiknél mintaraktárak is vannak.

Cs. és kir. szab.

HERMANETZI PAPIRGYAR

— RAKTÁRA —

Budapest, V. ker., Arany János-utca 8. sz.

(Alapított 1829. évben).

Levél-, könyv-, nyomda-, boríték-,
író-, karton-, rajz-, csomagoló- és
göngypapírok.

Merített író-, okmány- és könyvpapírok.

Másoló-, selyem- és virág-selyempapírok.

★

Itatós-, szűrle- és mindennemű
merített nyomdapapírok.

Mindennemű lemezek stb. Papirzaeszkőgyár.

Tömöntőde

Galvanoplasztika

A. Numrich & Co. Lipcse

BETŰÖNTŐDE, RÉZLÉLIA
ÉS
RÉZBETŰK GYÁRA.

★

A t. nyomdatulajdonosok figyelmébe ajánlja
termékeit szükségleteik beszerzésénél.

A legkitűnőbb kemény érez, igen
olcsó árak és méltányos fizetési
feltételek.

Próbákkal kívánatra szíve-
sen szolgálnak.

*Fabriken von Druckfarben.
Wabonmussel-fabrik*

Beit & Philippi, Hamburg

*Selbstfabriken:
Hassfurt, London, Mailand, Prag.*

Vezérképviselőség
és gazdagon felszerelt raktár

MÜLLER TESTVÉREK, BUDAPEST

V. ker., Bálvány-utca 11. sz.

A cég készít fekete és
színes

Könyv- és könyomdai
festékeket

Hammonia hengeranyagot
KENCZÉKET.

Képviselő az osztrák-magyar mon-
archia többi részére:

FRIEDRICH POLACSEK

Wien, Favoritenstrasse 14.

Főraktár és iroda:

RÉZLÉNYIA-GYÁR.

★

H. Berthold

BERLIN

Sw., Belle-Alliance-Strasse 88.

★

NYOMDABERENDEZÉSI ESZKÖZÖK.

Mintákat és árjegyzékeket ingyen
és bérmentve küld.

★

PONTOS KIVITEL ÉS JUTÁNYOS ÁRAK.

— — — — —

A körzet a cég gyártmánya.

Könyv- és könyvmdai ✧ ✧
✧ ✧ ✧ festékek gyára.

WÜSTE F.

— BÉCS —

I., Kolowratring 9. szám.

GYÁRT: Fekete és színes, kő-
és könyvnyomdák részére,
valamint réznyomáshoz szük-
séges mindennemű és színű

festékeket,

hengeranyagot
és
firniszt.

Szükség esetén

Postapapírokban: fehér és színes, Bankpost, ivrcé, negyed és nyolczad alakban, vonalozva és koczkázottan;

Iró és fogalmazó papírok: irodai, posta és minden alakban;

Okmány- és könyvpapírok;

Nyomatató papírok: famentes, középfinom és közönséges, újságok, folyóiratok és könyvek, zeneművek és könyvmdai munkák részére;

Ilustrációk nyomtatására szolgáló papírok amerikai módszer szerint előállítva: díszművek, fény- és színnyomatok, metszetek részére;

Színes papírok: borítékok, falragaszok, újságmelléletek stb. számára;

Karton-papírok: fehér, színes és levelezőlapkarton a legnagyobb választékban;

Rajzpapírok: tekercsek és ívekben;

Itatós- és szűrlepapírok;

Csomagoló és göngyölő papírok: minden czélokra;

Fénylemezek (posztónyírólemezek) és mindennemű

Lemezekben

kérem szíves megbízásaival hozzám fordulni.

MOIRET F. ÖDÖN PAPIRNAGYKERESKEDÉS
ÉS GYÁRI PAPIRRAKTÁR

Budapest, V. kerület, Gyapju-uteza 6. szám.

BETÜÖNTŐDE RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG

BUDAPEST

VI., Dessewffy-uteza 32. VI., Dessewffy-uteza 32.

Egész nyomdai berendezések ♦ ♦ ♦
 jutányosan és gyorsan foganatosíttatnak.

Folyton dús raktárt tart magyar, német, horvát, szerb, román
 és bolgár ékezetű

Könyv- és Czimirásokban
 továbbá
Körzetek és Kizárások

A legkülönfélébb ékítmények és egyéb nyomdai
 felszerelvényekben.

E lap szövege az öntőde betűivel nyomatott.

Nyitra. Huszár István. Iritzter Zsigmond. Özv. Neugebauer Anna. Reicheles Lipót.	Putnok. Gaertner Ignác.	Szokolca. Skarnitzl József örökösei.	Szerencs. Simon József.	Turóc-Szt-Márton. Magyar nyomda. Részvény-nyomda.
Oravicza. Kehrer C. Wunder Károly.	Resicza. Eisler József. »Hungária« könyvnyomda.	Szarvas. Sámuel Adolf. Szikes Antal. Sápszky János.	Szigetvár. »Gorvina«-nyomda (tulajd. Fried Dávid).	Ujpest. Kaczander es Fuchs. Steiner Károly.
Orosháza. Altstädter M. J. Kellner Albert. Veres Lajos.	Rimaszombat. Györfy P. G. Rábely Miklós.	Szász-Régen. Burghardt Rezső. Sebesch Károly.	Szilágy-Somlyó. Bölni Sándor.	Ujvidék. Fuchs Ágoston. Hirschenhauser Benő. Miletics Szvetozár. Pajevics Arzén. Popovics Testvérek. Szerb kolostorok könyv-nyomdája.
Ó-Becse. Löwy Lajos.	Rozsnyó. Kovács Mihály.	Szász-Sebes. Stegmann János.	Szolnok. Bakos Istvánné. Fuchs Lipót. Hay Fülöp. »Szolnoki Híradó« ny. Wachs N.	Ungvár. Gellisz Miksa. Jäger Bertalan. Lévai Mór. Székely és Illés.
Ó-Kanizsa. Schwarz A.	Salgó-Tarján. Friedler Ármán.	Szatmár-Nemeti. Molnár János. Nagy Lajosné. »Pázmány« könyvnyomda.	Szombathely. Apfel N. Bertalanffy József. Fekete István. Gábrriel Ágoston. Seiler H. özvegye.	Ujverbász. Berkovics Márk főök-nyomdája.
Ó-Orsova. Handl József. Orsovai könyvny. r.-t.	Sárbogárd. Spitzer Jakab.	Szeged. Bába Sándor. Endrényi Imre. Endrényi Lajos. Engel Adolf. Fürtös Testvérek. Schulhof Károly. Várnai Lipót.	Tab. Pfeifer Ignác.	Vác. Mayer Sándor. »Hunnia« nyomda (tulajd. Kohn Viktor).
Ó-Széplak. Nyittravölgyi Gazd. Egylet nyomdája.	Sárvár. Jacobó Bálint.	Székelyhid. Kohn Sámuel.	Tapolca. Löwy B.	Vág-Ujhely. Brück Samu. Horovitz Adolf.
Paks. Rosenbaum Miksa E.	S.-A.-Ujhely. »Zemplén« nyomdája (tul. Ehler Gyula). Löwy Adolf. Landesmann M. és Társa.	Szeghalom. Kovács Antal.	Tata. Engländer Jakab.	Verecz. Kirchner J. E. özvegye. Kassanovits M. Kehrer Lajos. Wettl és Veronits.
Pancsova. Jovanovics Testvérek. Kosanics M. Miklós. Wittigschlager Károly.	Sárospatak. Ev. ref. főisk. nyomdája: Steinfeld Jenő.	Szegzárd. Báter János. Ujfalussy Lajos.	Temesvár. Csanád-egyházmezei nyomda. Csendes J. Délmagyarországi szövet- kezeti nyomda. »Délmagyarországi Köz- löny« nyomdája (tul. Magyar D. S.) Kiss L. Mangold Sándor. »Posauna« nyomdája. Rácz M. Stern Gusztáv. Stéger Ernő. Uhrmann Henrik. Veres Samu. »Union«-könyvnyomda (tul. Ifj. Stelner Károly).	Veszprém. Krausz A. Fia. »Petőfi« nyomda. Egyházmezei könyvny.
Pápa. Goldberg Gyula. Nobel Ármán. Reform. főisk. nyomda	Segesvár. Jördens Testvérek. Horeth Frigyes.	Székesfejérvár. Kaufmann Fáni. Márián György. Singer E. Számmer Imre. Számmer Kálmán. »Székesfeh. és Vidéke« ny. »Szabadság«-nyomda, (tul.: Zeleni Imre).	Toina. Selly József.	Zala-Egerszeg. Özv. Tahy Rozália. Breisach Samu.
Pécs. Lyceumi nyomda. Taizs József. Taizs M. özvegye. Telegdi Ármán.	Selmezbánya. Joerges A. özvegye.	Szempez. Fischer Náthán.	Tolna-Tamási. Jeruzsálem Ede.	Zala-Egery. Klenóczky József. Schwartz Sándor. »Zentai Hírlap« nyomdája.
Pécska. Ruber István.	Sepsi-Szt-György. »Jókai« részv.-nyomda.	Szentes. Sima Ferencz. »Szentes és Vidéke« nyom- dája.	Topolya. Wilhelm Miksa.	Zilah. Seres Samu.
Perjámos. Pirkmayer Alajos.	Siklós. Löwy Miksa. Hárangozó József.	Szentécs. Bezso János és Társa.	Torda. Pollak Móricz. Harmath Józsefné.	Zólyom. Nádasy G.
Petrozshény. Figuli és Társa.	Sopron. Breiner E. és Fia. Liffass Károly. Romwalter K. és Fia. Reininger Ármán. Blum Ármán.	Szered. Stern Dávid.	Török-Szt-Miklós. Rubinstein Sándor.	Zombor. Bittermann Nándor. Oblát Károly Rubinstein N.
Pöstyén Gipsz H.	Stájerlak. Rose V.	Szered. Stern Dávid.	Trencsén. Gansel Lipót, Skarnitzl Fr.	Zsombolya. Wunder Rezső.
Pozsony. Alkalay Adolf. Angermayer Károly. Bick Ábrahám. Brég János. Freistadt Mór. Grünfeld Lipót. Eder István. Schönberger Bernát. »Westungarischer Grenz- bote« nyomdája. Wigand K. F.	Sümeg. Horvát Gábor.			Zsolna. Áldori Manó.

Az esetleges változásokat kérjük velünk tudatni.

HORVÁT- ÉS SZLAVONORSZÁGBAN.

Belovár. Fleischmann F. Kolešar N.	Illok. Wortmann A.	Petrinja. Benkő Károly.	Varasd. Platzer József. Stiefler J. B.	Granitz Ignác. Hühn Gyula. Kralj Iván. Jovanović Pajo. Kugll és Deutsch. Rulió Ferencz. Scholz Antal »Národne Novine« ny
Broód (Sz. m.). Schulmann H.	Kaproncza. Kostinčar K.	Pozsega. Klein Lipót.	Vinkovce. Laubner Károly.	Zengg. Luster Hubert.
Diakovár. Egyházmezei nyomda.	Karlóca. Pavlovič K.	Ruma. Wagner J.	Virovitica. Habianec F.	Zimony. Grabovački M. Sopron A. Baics S.
Eszék. Laubner Károly. Pfeiffer Gyula. Schaffner Alajos.	Károlyváros. Hauptfeld Károly.	Sziszék. Fanto Adolf. Jünker F.	Virje. Ljubić N.	Zsid. Mankovió P.
Gospic. Zupan M.	Kőrös. Neuberg Gusztáv.	Susak. Grosse küstenländische Buchdruckerei.	Vukovár. Jancsik E.	
	Mitrovicza. Mítroviczai horvát könyv- nyomda-részv.-társaság.	Uj-Gradiska. Bauer Mór.	Zágráb. Albrecht K. Brusina Antal. Részvény-nyomda.	
	Trumić Konstantin.			

A könyvnyomdász- és betűöntő-segédék egyletei.

Magyarország.

Magyarországi Könyvnyomdászok és Betűöntők Egylete. Központi vezetőség: Budapest, VIII., Stáhly-utca 1. Elnök: Czettel Gyula; számvivő (pénztárnok): Steiner Adolf; hivatalnokok: Novitzky László, Zaka Lajos. — **KERÜLETEK:** **Arad:** Elnök: Muskát B.; pénztárnok: Lövey Nándor. **Brassó:** Elnök: Feminger Károly; pénztárnok: Merkl János. **Debrecen:** Elnök: Kenderessy Lajos; pénztárnok: Török Ferencz. **Kassa:** Elnök: Rosa Viktor; pénztárnok: Streck A. Béla. **Kolozsvár:** Elnök: Gombos Ferencz; pénztárnok: Kujedán Gyula. **Nagyvárad:** Elnök: Freund Gyula; pénztárnok: Grósz Mór. **Pécs:** Elnök: Taizs József; pénztárnok: Safcsák Rezső. **Szeged:** Elnök: Zeisler M.; pénztárnok: Schwarcz Ferencz. **Temesvár:** Elnök: Freta János; pénztárnok: Doraszil Ferencz.

Nagyszébeni Könyvnyomdászok Egylete.

Elnök: Binder Lajos (Mészáros-utca 47).

Pozsonyi Könyvnyomdászok és Betűöntők Egylete.

Székhely: Pozsony. Elnök: Kalteisz J.; pénztárnok: Hampel Mihály.

Szaktárs-körök a fővárosban.

Könyvnyomdászok Szakköre.

Elnök: Tanay József (Pesti könyvnyomdász-társaság).

Budapesti könyvnyomdászok és betűöntők jótékonyági köre.

Elnök: Concha Károly (Hornvánszky V. könyvnyomdája, V., Arany János-utca 1).

Budapesti gépmesterek és nyomók köre.

Elnök: Spitzkopf Ferencz (Kosmos-nyomda, Aradi-utca 8.)

Budapesti hírlapszedők köre.

Elnök: Lipták Lajos (Athenaeum-nyomda).

Budapesti betűöntők köre.

Elnök: Feldmann I. Pál (Fischer és Mika betűöntődjéje).

Budapesti könyvnyomdászok és betűöntők hitelszövetkezete.

Elnök: Schwind Béla (Pesti Lloyd-Társulat könyvnyomdája).

»Ebredés«-dalkör.

Elnök: Tanay József (Pesti könyvnyomdász-társaság).

»Typographia«-dalkör.

Elnök: Galateo Béla (Államnyomda).

Szaktárs-körök a vidéken.

»Typographia«-dalegylet Temesvár.

Elnök: Freund Gyula, nyomdatulajdonos.

Horvát- és Szlavonország.

A horvát-szlavóniai könyvnyomdászok egylete. (Hrvatsko tipografsko društvo za Hrvatsku i Slavoniju.) Elnök: Timet István (Részvénynyomda), Zágrábban.

Ausztria.

Alsó-Ausztria. Az alsó-ausztriai könyvnyomdászok és betűöntők egylete. Elnök: Mies Károly. Egyleti helyiség: Bécs, VII., Zieglergasse 25.

Bukovina. A bukovinai könyvnyomdászok és betűöntők egylete. Elnök: Witiuk János, Czernowitz, az Eckhardt-féle nyomdában.

Csehország. A csehországi könyvnyomdászok és betűöntők egylete. »Typografická Beseda«. Elnök: Krunert Károly, Prága, Inselgasse 24.

Felső-Ausztria. A felső-ausztriai könyvnyomdászok és betűöntők egylete. Elnök: Herzog János (az »Arany szarvas« vendéglőben, Hirschgasse) Linzben.

Gálcorság. Galicziai könyvnyomdász-egyesület. (Towarzystwa drukarzy), »Sila« (Erő), Krakóban. — Könyvnyomdász- és kőrajzoló-egylet (Towarzystwo drukarzy i litografów) »Ognisko« Krakóban. Előbbi egyletnek elnöke: Szyjewszi András, utóbbi Machalski Tódor, mindketten az I. egyesületi nyomdában. Egyleti helyiség: Ringplatz 12, III.

Karintia. A karintiai könyvnyomdászok, kőrajzoló és könyvnyomók egylete. Az egylet elnöke: Pressien Ferencz (Bertschinger-féle nyomda), Klagenfurtban.

Krajna. A krajnai könyvnyomdászok, kőrajzoló és könyvnyomók egylete. (Društvo tiskarjev, kamnopiccev in kamnotiskarjev na Kranjskem.) Elnök: i. j. Hriber Ferencz, (katolikus könyvnyomda), Laibachban.

Morvaország. A morvaországi könyvnyomdászok és betűöntők egylete. Elnök: Klima Károly, Thalgasse 5, Brünnben.

Salzburg. A salzburgi könyvnyomdászok betegsegélyező-egylete. Elnök: Reyer Ferencz (Oellacher-féle könyvnyomda), Salzburgban. — A salzburgi könyvnyomdászok önképző-egylete. Elnök: Pelikan János. (Pustet-féle könyvnyomda), Salzburgban.

Stájerország. A stájerországi könyvnyomdászok és betűöntők segélyező-egylete. Elnök: Dröszler Flórián (Withalm-féle könyvnyomda), Grácban.

Szilézia. A sziléziai könyv- és könyvnyomdászok és rajzoló egylete. Székhely: Troppau. Elnök: Hoffmann János, Teschnerstrasse 5.

Tirol és Vorarlberg. A tirol és vorarlbergi könyvnyomdászok és betűöntők egylete. Elnök: Zemmer József (Rauch-féle könyvnyomda), Innsbruckban.

Európa többi országai.

Belgium. Fédération typographique. (Belgischen Bockdrukkersbond.) Elnök: Laslovski Kajetan.

Bulgária. A bulgáriai könyvnyomdászok egylete. (Blgarsko Tipografsko društvo.) Elnök: Colakow Tódor, »Državen Vestnik« kiadóhivatala, Szófiában.

Dánia. Typografiske Forening i København. Elnök: Peterson V., Bordings Bogtrykkeri, Nybrogade 12, Kopenhága. — Dansk typografisk Forening. Elnök: Rasmussen H. F. (a »Kolding Folkeblad« nyomdája), Kolding (Jütland).

Franciaország. Fédération française des travailleurs du livre. A központi bizottság titkára Keufer A., székhely: Páris, 15, Rue de Savoie. Allandó elnök nincs.

Luxemburg. Luxemburgi nyomdász-egylet. (Association typographique de la Ville de Luxembourg.) Elnök: Bous Gusztáv, St.-Paulus-nyomda.

Németország. A német könyvnyomdászok segélyegylete. Elnök: Döblin Emil. Solmsstrasse 31, III., Berlin SW. — Elzász-Lotharingia könyvnyomdászainak és betűöntőinek segélyegylete. Elnök: Hans Fr., Blygonsstrasse 24, II., Strassburg-Neudorf.

Norvégia. Norsk Centralforening for Bogtrykkere. Elnök: Schulze F. P. »Dagbladets« nyomdája Kristianiában.

Olassország. Associazione fra gli operai tipografi italiani per l'introduzione e l'osservanza della tariffa. Elnök: Sgr. Angelo Carugati, tipografia Operaira, Corso Vittorio Emanuele 12—16; egyleti helyiség via Rovello 1, Milánóban.

Orossország. Nyomdásztársaság Rigában. A levelek Wagner Józsefhez, Hacker-féle nyomda, címzendők.

Románia. »Gutenberg«, a nyomdasmunkások általános, kölcsönös segélyező-egylete. (Societate generala de ajutor reciproc a lucratorilor tipografi din România.) Alelnök: Nicolae Jonescu, Socecu-könyvnyomda, Strada Berzii 136, Bukarest.

Svájc. Svájci nyomdász-szövetkezet. Központi elnök: Unteregger H., Brunnenbergerstrasse 8, St.-Gallenben. — Société fédérative des typographes de la Suisse romande. Központi elnök: Ott Károly, a »National« nyomdájában Chaux-de-Fonds-ban.

Svédország. Svenska Typograförbundet. (Svéd nyomdász-egyesület.) Elnök: G. Edin. »Aftonbladet« Stockholmban.

Szerbia. Szerb nyomdászok egylete. (Družina tipografskih radnika u Srbiji.) Elnök: Konstantinovič György, Belgrádban.

A többi egyletek vagy egyáltalán nem, vagy csak részben állanak velünk kölcsönösségben.